

UNIVERZITA PALACKÉHO OLOMOUC

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Iveta Vybíhalová

PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR

„CESTA KOLEM SVĚTA ZA 5 DNÍ“

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla veškerou použitou literaturu a ostatní zdroje.

V Olomouci dne .....

.....

Iveta Vybíhalová

Poděkování

Velmi děkuji Mgr. Pavle Vyhnálkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, vstřícný přístup a cenné rady. Poděkování patří také mé rodině, která při mně stála a podporovala po celou dobu studia. Děkuji také Středisku volného času Letokruh v Letovicích, že jsem mohla celý projekt zrealizovat.

Obsah

Úvod.....	7
1 Volný čas	8
1.1 Pojem „volný čas“	8
1.2 Funkce volného času	9
1.3 Výchova ve volném čase	10
1.3.1 Specifika výchovy ve volném čase a požadavky na ni kladené	11
1.3.2 Pedagog volného času	13
1.3.3 Obsah výchovy ve volném čase	14
2 Příměstský tábor	16
2.1 Druhy a typy táborů	16
2.2 Organizace příměstského tábora.....	18
2.2.1 Ubytování, odpočinek.....	18
2.2.2 Dokumentace	19
2.2.3 Personální zajištění tábora	19
2.3 Hra	20
2.3.1 Funkce a znaky hry	21
2.3.2 Dělení her	22
2.3.3 Příprava a realizace hry	22
2.3.4 Metodika vedení her	23
2.4 Dramaturgie	24
2.4.1 Vymezení dramaturgie	24
2.4.2 Rámec akce.....	25
2.4.3 Fáze akce	26
2.4.4 Skladba programu.....	26
3 Děti na táboře.....	27
3.1 Mladší školní věk	27

3.2	Střední školní věk	28
3.3	Starší školní věk	28
4	Letní příměstský tábor „Cesta kolem světa za 5 dní“	30
4.1	Zaměření příměstského tábora.....	30
4.2	Organizační informace	30
4.3	Denní režim	32
4.4	Zjednodušený přehled činností.....	32
5	Program	34
5.1	1. DEN – pondělí: Austrálie	34
5.1.1	Cíl a program	34
5.1.2	Popis činností.....	35
5.1.3	Zhodnocení dne	41
5.2	2. DEN – úterý: Afrika	43
5.2.1	Cíl a program	43
5.2.2	Popis činností.....	44
5.2.3	Zhodnocení dne	47
5.3	3. DEN – středa: Amerika	48
5.3.1	Cíl a program	48
5.3.2	Popis činností.....	49
5.3.3	Zhodnocení dne	53
5.4	4. DEN – čtvrtek: Asie	54
5.4.1	Cíl a program	54
5.4.2	Popis činností.....	56
5.4.3	Zhodnocení dne	58
5.5	5. DEN – pátek: Evropa.....	60
5.5.1	Cíl a program	60
5.5.2	Popis činností.....	61

5.5.3	Zhodnocení dne	67
5.6	Zhodnocení celého příměstského tábora	69
	Závěr	71
	Seznam použité literatury.....	73
	Seznam příloh.....	77

Úvod

Hlavním cílem mé bakalářské práce bylo vytvořit pětidenní program příměstského tábora, ten následně zrealizovat a zhodnotit. Příměstský tábor, který byl pořádán organizací Středisko volného času Letokruh Letovice, má sloužit k smysluplnému využití volného času dětí během letních prázdnin. Program týdenního příměstského tábora byl na téma Cesta kolem světa za 5 dní.

Bakalářská práce je rozdělena do pěti kapitol. V prvních třech kapitolách jsou zmíněny a popsány teoretické poznatky, které se týkají přípravy a realizace příměstského tábora. První kapitola definuje volný čas, jeho funkce, informace o výchově ve volném čase a o pedagogovi volného času.

Druhá kapitola vysvětluje, co je to příměstský tábor a uvádí druhy a typy táborů, se kterými se můžeme setkat. Dále se v této kapitole setkáme s organizací příměstského tábora a jeho dramaturgií, která je nezbytným vodítkem výchovného působení, ať už ve škole nebo mimo ni. Velmi důležitou roli ve výchově a celkově v životě nás všech, představuje hra. Právě zde je objasněn tento pojem, vliv a její působení na osobní rozvoj člověka, především dítěte.

Příměstského tábora se zúčastnily děti různých věkových kategorií. Proto bylo velmi obtížné skloubit různé aktivity tak, aby bavily děti nejmenší a zároveň i ty největší, ale také, aby se nejmenší děti necítily v *nevýhodě* vůči větším dětem, které toho *umí více*. A právě popis a hlavní charakteristiku různých věkových kategorií dětí, který pětidenní příměstský tábor navštěvovaly, nalezneme ve třetí kapitole.

Ve čtvrté kapitole jsou zahrnuty všechny informace o příměstském táboře, který se ve středisku volného času uskutečnil. V této kapitole je přiblíženo prostředí SVČ, cíl příměstského tábora, organizační údaje a jeho propagace. Dále je zmíněno složení účastníků a stručný popis denního režimu, který sloužil jako *kostra* či *opora* při plánování aktivit. Kromě toho, sloužil i k nastavení nějakého řádu, rituálu. Následně je popsán cíl, program a činnosti každého dne, který byl zaměřen vždy na jiné téma (světadíl).

1 Volný čas

V první kapitole definuji, co přesně volný čas je. Velmi důležité je objasnit pojem hned na začátku. Když se nad tím zamyslíme, tak toto slovo je takový start. Začátek toho, o čem si budeme povídat dále a na co budeme postupně navazovat. Dozvíme se i to, jaké má volný čas funkce, obsah, jaká jsou ve volném čase specifika výchovy a požadavky na ni kladené a také jaký by měl být pedagog volného času.

1.1 Pojem „volný čas“

Volný čas je poměrně rozsáhlý pojem. Jeho definicí se zabývá mnoho autorů, proto má odlišné charakteristiky. Tak jako autoři, kteří se volným časem zabývají, mají odlišné názory a definice, tak i my, ostatní lidé, chápeme volný čas každý jinak.

Z hlediska pedagogiky každý člověk může s volným časem nakládat podle svého uvážení a na základě svých zájmů. Je to doba, která zůstane z 24 hodin po odečtení času věnovaného práci, péči o rodinu a domácnost, péči o vlastní fyzické potřeby (včetně spánku). Na výchovu a vzdělávání ve volném čase je zaměřena pedagogika volného času. (Průcha, Mareš, Walterová, 1995, s. 255)

Když se řekne pojem **volný čas**, každý si představí něco jiného. Ve většině nebo dokonce i ve všech případech, si představíme činnosti, které děláme rádi, které nás baví a nějakým způsobem naplňují, obohacují a rozvíjí, ať už po psychické či fyzické stránce. Tudiž volný čas máme spojený s něčím pěkným, příjemným. Do volného času se zahrnuje odpočinek, rekreace, zájmové činnosti a vzdělání, zábava, dobrovolná a společensky prospěšná činnost i časové ztráty s touto činností spojené. Přesně takto na volný čas nahlíží autoři Pedagogiky volného času. (Pávková, 2008, s. 13)

Hájek a kolektiv se dívají na volný čas jako na část dne mimo čas pracovní a čas vázaný, do kterého mimo jiné zahrnuje nezbytné biologické potřeby nebo i dojíždění. Tento čas zbude po splnění všech pracovních povinností. Čas dělí na část pracovní, vázaný a volný čas. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 10)

Samozřejmě, že existují i případy, kdy má člověk přemíru či nedostatek volného času. Na oba tyto případy je nahlíženo též negativně. Pokud si člověk nedokáže poradit s přemírou volného času, může to vést k patologickým jevům. U dětí bychom mohly vyjmenovat například vandalismus, zapojení do různých sekt, deviantní chování, alkohol, drogy aj. Dospělý člověk se s přemírou volného času setkává především v době nezaměstnanosti.

Ve stáří má člověk stejné množství volného času jako dítě, které ještě nenastoupilo do školy, tzn. předškolní věk a níže.

Nedostatek volného času je bohužel další extrém. Jedná se o absenci nebo minimum volného času. Nejčastěji se s tímto případem setkáváme u dospělých lidí, kteří si již založili rodinu, pečují o ni a pracují na růstu své kariéry. V tomto případě se volba, jak svůj značně omezený volný čas využít, odvíjí právě na základě výše vyjmenovaných činitelů. S nedostatkem volného času se můžeme setkat i u dětí, které jsou často vystaveny tlaku ze strany rodičů, školy nebo v nejhrošším případě obou. Rodiče často na své potomky nemají čas, a proto je přihlašují do různých kroužků, plánují jim každý okamžik, jen aby dítě *mělo co dělat* a věnoval se mu někdo jiný.

1.2 Funkce volného času

Funkce volného času podle Emílie Kratochvílové (2004, s. 87-88), slovenské autorky, zabývající se především pedagogikou, jsou rozděleny podle hlediska aktuálních potřeb dětí a mládeže, a to na zdravotně hygienickou, seberealizační, formativně výchovnou, socializační a preventivní funkci.

Společnost a výchova by měly společně vytvářet podmínky pro naplňování těchto funkcí. Důležité je, aby tyto funkce byly zohledňovány i při výchovném uplatňování volného času v organizované činnosti s dětmi a mládeží, tak aby v celku mohly naplnit smysl volného času v životě člověka. (Kratochvílová, 2004, s. 88)

Zdravotně hygienická funkce je první z pěti výše uvedených funkcí. Pro každého člověka je velmi důležité, aby měl volný čas. Činnosti, které v něm dělá, by mu měly přinést potěšení, rozptýlení, odpočinek a vyvést ho z každodenního stereotypu. Odpočinek může probíhat při klidných aktivitách jako je například čtení, sledování televize, práce na zahradě nebo může být odpočinek i aktivní – různé výlety, turistika, sporty. Především pro děti je velmi důležité mít volný čas, který by mohly věnovat dostatečnému odpočinku, a to nejen odpočinku od plnění školních povinností (například psaní domácích úkolů, příprava do školy na další dny, dojíždění, docházka do školy), ale i od domácích povinností.

Seberealizační funkce pojednává o tom, že člověk si může sám zvolit, čemu se chce a bude věnovat ve svém volném čase. Co ho bude rozvíjet, bavit a uspokojovat jeho potřeby.

Formativně výchovná funkce by měla, ve volném čase dítěte, zajišťovat a vytvářet vhodné podmínky k jeho seberozvoji a formování osobnosti. Ovlivňuje návyky, tvořivost, mravní vlastnosti, koníčky a motivaci člověka.

Socializační funkce nebo také **společenská**, vytváří podmínky k navazování vztahů ve společnosti. Člověk si vytváří ve společnosti (kolektivu) sociální roli. Tento proces nazýváme sociální učení. Osvojení nových rolí či setkávání se s vrstevníky probíhá v rámci společných volnočasových aktivit, zájmů, akcí apod.

Preventivní funkce je, poslední funkcí volného času. Tato funkce má pomáhat jedinci i společnosti předejít vzniku a rozvoji sociálně patologických jevů, do kterých řadíme například různé závislosti, trestné činy, přestupky, deviantní chování, prostřednictvím činností ve volném čase. Preventivní funkce pomáhá vést člověka k tomu, aby co nejlépe a nejefektivněji využíval volný čas, a tak zabránit vzniku, popřípadě rozvoji, nežádoucích společenských jevů. (Kratochvílová, 2004, s. 86-88)

Další autor, který rozdělil funkce volného času, je německý pedagog volného času, Horst Opaschowski (Vážanský, 2001, s. 36-38). Na rozdíl od Kratochvílové neuzivá slovo funkce, ale volnočasové potřeby. Tyto potřeby člení na **rekreaci** (odpočinek, zotavení), **kompensaci** (potěšení, rozptýlení), **edukaci** (výchova a vzdělávání), **kontemplaci** (sebepoznání, sebereflexe, klid), **komunikaci** (socializace, navazování vztahů, komunikace, empatie), **integraci** (vytváření skupin, vztahů v kolektivu, společné prožívání), **participaci** (spolupráce, účast, angažovanost), **enkulturaci** (kulturní život, kreativita, fantazie, tvorba).

1.3 Výchova ve volném čase

Obecně pojem pedagogika je věda, která se zabývá výchovou. Pedagogika volného času se zabývá výchovou ve volném čase. Na úvod k této podkapitole je důležité zmínit, co to pojem výchova vlastně je. „*Výchova bývá definována jako proces záměrného působení na jedince s cílem dosáhnout změn v různých složkách jeho osobnosti.*“ (Bendl a kol., 2015, s. 28). Výchova ve volném čase by měla působit především nenásilnou formou. Neměli bychom účastníky do žádných aktivit nutit. Vhodnou motivací zamezíme tomu, že se nebudou účastníci chtít do aktivit zapojit. Samotné aktivity mohou být výchovnými prostředky. (Bendl a kol., 2015, s.121).

Výchovu ve volném čase chápeme jako jeden způsob ze tří vyjádření výchovy mimo vyučování, kdy ke zbylým dvou patří ještě výchova pro volný čas (k volnému času) a výchova volným časem (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, 67-69). My se ale budeme zabývat pouze výchovou ve volném čase, do níž patří působení v čase, který není vyhrazen na uskutečnění základních biologických potřeb ani pracovních nebo školních povinností. Dobrovolnost na činnosti ve volném čase dává dětem možnost začlenit se do výchovného působení a tím se vytváří způsob a možnost formovat tento čas. (Hofbauer, 2004, s. 17-18)

1.3.1 Specifika výchovy ve volném čase a požadavky na ni kladené

Výchova ve volném čase s sebou nese různá specifika, která by měla chránit a rozvíjet pozitivní ambice volného času dětí a mládeže. Specifika výchovy ve volném čase uvádí ve své publikaci Kratochvílová (2004, s. 100-102) i Špičák (1990, s. 26-27), který uvádí následující **znaky** – svobodná volba, motivace, autonomní charakter výchovy ve volném čase a participace, aktivita, zkušenost, samostatnost a tvořivost účastníků, pestrost, různorodost a přitažlivost obsahu, nepřímý charakter výchovného působení, pestrost organizačních forem a prostředí, různé typy pracovníků, blízké mezilidské vztahy.

Specifika výchovy ve volném čase, která mě zaujala, jsem vybrala čtyři. Následující specifika se pokusím trochu více objasnit a někde uvést i příklad, který bude vycházet z praktických zkušeností a situací, se kterými se můžeme setkat při realizaci tábora či jiné akce. Vybrala jsem tedy svobodnou volbu, možnosti motivace, nepřímé výchovné působení a pestrost organizačních forem.

Jako první specifikum jsem zmínila **svobodnou volbu**. Každý člověk by měl mít právo svobodně se rozhodnout, jak svůj volný čas využije, jaký kroužek bude navštěvovat a řídit se podle sebe, co ho baví a co ho dělá šťastným a spokojeným. Netýká se to samozřejmě jen výběru kroužku, který si dítě může zvolit na začátku, popřípadě během, školního roku, ale i výběru tábora během prázdnin. Dítě si může samo zvolit a rozhodnout se pro určitý typ tábora, zaměření nebo téma tábora.

Druhé specifikum je možnost **motivace**, která se objevuje úplně všude. Nejen ve školní družině, v různých kroužcích, ve škole, doma, ale setkáváme se s ní i na táborech. Motivace je velmi důležitá a může mít mnoho podob. Záleží na pedagogovi, jeho osobnosti, kreativitě, zkušenostech a dalších faktorech, jakou zvolí motivaci. Například pokud s dětmi chceme vytvořit nějaký výrobek, je nejlepší před samotnou činností zařadit právě zmiňovanou

motivaci. Často volíme například nějakou pohádku, praktickou ukázkou, komunitní kruh nebo hru, kterou spojuje stejné téma s následující činností, a která má v dítěti vzbudit zájem se na činnosti podílet.

Nepřímé výchovné působení bych přiřadila k předchozímu příkladu. Když dítě na táborech dělá nějakou činnost, nenapadne ho, že by mohlo jít o něco jiného než o hru a zábavu, například při čtení pohádek, hraní her nebo soutěží.

Jako poslední jsem vybrala **pestrost organizačních forem**. Pokud se dítě zúčastní tábora, je velice pravděpodobné, že každý den se bude měnit prostředí, kde se realizovaly hry a různé činnosti. Jeden den, když by nebylo pěkné počasí, zůstanou vedoucí s dětmi v základně tábora. Druhý den mohou jít na hřiště, k rybníku, na pole. Třetí den do lesa, čtvrtý den například mohou hrát celodenní hru (Jak dědeček měnil až vyměnil), při které se musejí vydat do vesnice. Pátý den pojedou autobusem na výlet, anebo do aquaparku. Nejedná se samozřejmě jen o prostředí, můžu zde zmínit i věkovou kategorii a složení účastníků.

Dobrý pedagog by měl dokázat zvolit vhodný pedagogický postup a cíle, kterých chce dosáhnout. To může být ovšem velmi náročné, převážně pro začínající pedagogy. A právě k tomu mohou pomoci požadavky, které jsou na výchovu ve volném čase kladeny. Pro konkrétnější označení se volí *pedagogické zásady*.

Následující požadavky uvádí, že pedagog velmi ovlivňuje celý proces akce. Nicméně záleží na mnoha faktorech, a sice na vhodných pomůckách, činnostech, prostředí, které pedagog zvolí. Velkou roli hraje i správné zvolení motivace.

Pedagogické zásady, které uvádí Hájek, Hofbauer a Pávková, jsou pedagogické ovlivňování volného času, požadavek dobrovolnosti, požadavek aktivity, seberealizace, pestrosti a přitažlivosti, zajímavosti a zájmovosti, odpočinkového a rekreačního zaměření, citlivosti a citovosti, požadavek sociálního kontaktu. (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 78–80)

Kromě zmíněných autorů popisuje požadavky ve své publikaci i Činčera (2007, s. 20–22). Ten popisuje také **dobrovolnost**, což je, dle mého názoru, docela podstatný požadavek. V tomto kontextu mluvíme o dobrovolnosti dítěte při zapojení se do nabízených aktivit. Pokud by se dítě rozhodlo určité aktivity nezúčastnit, je vhodné, aby se pedagog či vedoucí, alespoň pokusil (nikoli nutil) dítě jinak zapojit do aktivity nebo se na ní jinak podílet. Může dítě určit například jako *hlavního pomocníka* nebo jako jeho *pravou ruku*. Díky tomu dítě bude mít stále pod kontrolou, stejně tak jako ostatní. Na to, zda se pro danou činnost dítě

rozhodne, má vliv **motivace**, která souvisí tedy i s požadavkem aktivity, jelikož se právě díky motivaci snažíme v účastnících vzbudit aktivitu a nadšení zapojit se do hry.

Podstatu požadavku **seberealizace** dosáhneme v tom případě, když sestavený program bude obsahovat pestré a přitažlivé aktivity, kde každé dítě bude mít možnost uplatnit své vlohy a rozvíjet je. Zde jsem tedy zmínila požadavek **pestrosti i přitažlivosti**. Nejen, že program bude obsahovat mnoho aktivit, ale je nutné, aby splňoval také požadavek **odpočinku a relaxace**.

Mezi požadavky dnešní doby je brána **efektivita, kvalita a evaluace**. Z hlediska tvorby programu chápeme efektivitu jako správné využití prostředků a dosažení cílů přiměřené **věku** dané skupiny, pro níž je program určen. Kvalita a evaluace probíhá až poté, co se program a samotná akce uskuteční. Je to jakési ohlédnutí, zhodnocení či kontrola, zda jsme dosáhli předem stanovených cílů. Jedná se o výsledek naší práce, který poukazuje na to, co se podařilo i nepodařilo a čemu se pro příště vyhnout a co udělat jinak. Zpětné ohlédnutí a zhodnocení označujeme pojmem evaluace, která se rozděluje na vnitřní (hodnotím sám) a vnější (provádí dané orgány nebo zřizovatelé). (Hájek, Hofbauer, Pávková, 2011, s. 80-81)

1.3.2 Pedagog volného času

Dle zákona č.563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, je pedagogickým pracovníkem osoba, která vykonává přímou výchovnou, vyučovací, speciálně pedagogickou nebo pedagogicko-psychologickou činnost. Pedagogičtí pracovníci jsou například učitelé, vychovatelé, pedagogové volného času, speciální pedagogové, psychologové, asistenti pedagoga, trenéři. Pedagogické profese se od sebe v určitých směrech liší.

Co se týče oblasti výchovy ve volném čase, uplatňují se v ní převážně vychovatelé a pedagogové volného času.

Vychovatelé působí ve školní družině, klubu, výchovných zařízeních (domov mládeže, internát). Pracovníci, kteří působí ve střediscích volného času (v domově dětí a mládeže a ve stanicích zájmových činností) jsou označováni jako pedagogové volného času. Obě tyto profese se liší obsahem činnosti a posláním. U obou profesí ale převažuje pedagogické ovlivňování volného času. (Hájek a kol., 2011)

Výchova ve volném čase je neformální, tudíž u pedagogů volného času převažuje neformální autorita, umění motivovat dítě k činnosti. Nutné je, aby pedagog měl odpovídající odbornou pedagogickou kvalifikaci. Na dítě působí pedagoga osobnost, která hraje ve výchově svou roli.

Na jakoukoli pedagogickou profesi se kladou velké nároky. Jedná se o požadavky na vzdělání, schopnost jednat s lidmi, působit jako pozitivní vzor a tak dále. Psychická rovnováha a odolnost je také důležitá, jelikož profese pedagoga řadíme do tzv. pomáhajících profesí.

Pedagog by měl mít dobrou paměť, pozornost a být schopen ovládat své emoce. Z hlediska charakterových vlastností by měly pochopitelně převažovat ty kladné (spravedlnost, pracovitost, altruismus ...). Měl by umět naslouchat a komunikovat, vcítit se do situace druhého člověka, mít rád lidi a zvládnout je vést. Velmi důležité je i to, aby byl pedagog vybaven vědomostmi, dovednostmi, návyky, schopnostmi, inteligencí i tvořivostí.

U pracovníků středisek pro volný čas patří k pedagogickým dovednostem především to, aby zvládli připravit a zorganizovat aktivity určené pro volný čas, aby znali pedagogické zásady a metodiku vedení zájmových činností. Pedagogové by také měli mít schopnost tvořivosti a komunikativnosti. Jedná se o práci vyžadující také ekonomické znalosti a s tím i související schopnost pracovat s veřejností. (Pávková a kol., 2008)

Dobrého pedagoga volného času lze tedy definovat jako člověka, který je tvořivý, nápaditý, energický, vtipný a psychicky i fyzicky zdatný. Člověk, který umí používat účinné formy jednání a vhodný výchovný styl. (Hájek a kol., 2011)

1.3.3 Obsah výchovy ve volném čase

Výchova ve volném čase se odlišuje od výchovy školním vyučováním v činnostech, které využívá v praxi. (Kratochvílová, 2004, s. 177)

Do obsahu výchovy mimo vyučování řadíme **výchovně vzdělávací činnosti**, dále **rekreační, odpočinkové, zájmové, veřejně prospěšné, sebeobslužné činnosti** a také **přípravu na vyučování**. Náplní volného času jsou odpočinkové, zájmové, rekreační a veřejně prospěšné činnosti a s nimi související princip dobrovolnosti, sebeobslužné činnosti a příprava na vyučování, které řadíme spíše do povinností.

Následně rozeberu jednotlivé činnosti a tou první budou **odpočinkové činnosti**, které by měly odstranit únavu. Do této skupiny řadíme činnosti nenáročné po psychické a fyzické stránce člověka. Do denního režimu se většinou zařadí i hned po obědě nebo během dne dle potřeby. Jedná se o klidové aktivity, pobyt na koberci, lůžku, tvoření, čtení či povídání. (Pávková, 2008, s. 51)

Rekreační činnosti jsou fyzicky náročnější a mohou být turisticky, sportovně, tělovýchovně nebo manuálně zaměřené.

Zájmové činnosti jsou dle Pávkové (2008, s. 51) v obsahu výchovy mimo vyučování nejdůležitější. Chápeme jimi činnosti přírodovědné, pracovní technické, tělovýchovné, společenskovední, esteticko-výchovné a sportovní. Většinou každý člověk má ve svém životě alespoň jeden zájem z konkrétní oblasti, který ho rozvíjí, naplňuje, baví.

Návyky osobní hygieny, péče o zdraví, pořádek a čistotu řadíme do **sebeobslužných činností**. Ty vedou k samostatnosti a péči o svou osobu. Při vykonávání a získání výsledků je potřeba důslednost, trpělivost a pravidelnost.

Veřejně prospěšné činnosti se vyznačují formováním vlastností osobnosti. Aktivity vedou k dobrovolné práci. Patří sem pomoc druhým, ochrana životního prostředí, činnosti kulturní a osvětové. (Pávková, 2008, s. 52)

Součástí obsahu výchovy ve volném čase je i zmiňovaná **příprava na vyučování**. Děti vypracovávají úkoly a rozšiřují si poznatky z vyučování. Činnosti by měly být vykonávány jiným způsobem než ve vyučování. Vhodné je využívat didaktické hry, které mají vliv na rozvoj dítěte. (Pávková, 2008, s. 52)

2 Příměstský tábor

Tato kapitola pojednává o druzích a typech táborů. Dále se zmíním o organizaci příměstského tábora, do níž jsem zařadila podstatné informace z hlediska zázemí, odpočinku, dokumentace a personálního zajištění tábora. Dle mého názoru je v druhé podkapitole nejdůležitější složkou personální obsazení, tudíž jsem ji rozepsala více.

V další podkapitole se budu zabývat hrou. Popíši funkce a znaky hry, její dělení a také její přípravu, realizaci a vedení.

Ke konci kapitoly se zaměřím na dramaturgii a její vymezení. Dramaturgie je velmi důležitá pro efektivní přípravu a realizaci tábora či jiné akce, a proto se zde zaměřím na rámec akce, její fáze a samozřejmě na skladbu programu.

2.1 Druhy a typy táborů

Dnes existuje velmi široká škála různých táborů. Vybrat si můžeme tábor příměstský, pobytový, vodácký, stanový, farní a spoustu dalších. Tábory jsou vždy tematicky zaměřené, a to je jeden z hlavních důvodů, který ovlivňuje naše rozhodnutí, respektive rozhodnutí dítěte, který tábor si vybere. Každý tábor je jiný, ať už se jedná o odlišné prostředí, téma, vedoucí, režim dne, anebo celkový průběh dne. Proto by si měl každý rodič dopředu zjistit, kam své dítě posílá a zvážit, jaký typ tábora zvolit (*Jak poznat dobrý tábor* [online], 2016). Pokud ví, že dítě nezvládne být přes noc v cizím prostředí bez rodičů, je vhodné zvolit tábor příměstský atd. Větší děti se už dokážou, alespoň z části, rozhodnout samy a dokážou zvážit výběr podle svých zájmů a zvážit *na co mají a na co ne*.

Harmach a kolektiv (2004, s. 42) uvádějí v publikaci následující druhy a typy. Nejdříve si vyjmenujeme celkem čtyři **druhy táborů**. S prvním druhem se můžeme setkat velmi často, a sice s táborem **stálým**. Jedná se o tábor ve stálých tábořištích (zděné, chatové, stanové základny), celý pobyt na jenom místě. Další druh je **putovní** tábor, který je charakteristický tím, že během pobytu vystřídají účastníci několik tábořišť. Většinou jde o tábory pěší, vodní či cykloturistické. **Příměstské** tábory jsou třetím druhem, na který je má práce zaměřena. Ve stručnosti jde tedy o takový druh tábora, pro který je specifická forma nabídky denního programu, ale bez noclehu. Poslední druh není příliš známý, ale i s takovým táborem se můžeme setkat. Jedná se o tábor **hvězdnicový**. Na hvězdnicovém táboře účastníci absolvují několikadenní výlety do okolí základny.

Dále si uvedeme typy táborů. **Typy táborů** rozdělují Harmach a kol. (2004, s. 42) dle složení účastníků a dle zaměření.

Podle složení účastníků uvádí tři typy táborů. Prvním typem jsou tábory **běžné**, kdy účastníci jsou děti a mládež z „běžné“ populace. Dalším typem jsou **integrované** tábory, určené i pro děti z rizikových skupin, dětských domovů, zdravotně postižené, kdy alespoň 20 % účastníků je z takto postižené populace. Poslední typ táborů Harmach (2004, s. 42) nazval **ozdravné**, které jsou určené pouze pro zdravotně postižené děti.

Dále rozděluje typy táborů *podle zaměření*, a to na **všeobecné** a **odborné**. Všeobecné tábory nabízejí širší škálu aktivit, her, soutěží, z hlediska různých činností, témat, oblastí. Kdežto odborné tábory jsou určené pro pobyt jednotlivců či kolektivu, který je orientovaný na jednu činnost – jazyková výuka, estetické či přírodovědné soustředění. (Harmach a kol., 2004, s. 42)

Tábor *Cesta kolem světa za 5 dní* (Harmach, 2004, s. 42) lze druhově zařadit jako příměstský tábor. Děti, které navštěvují příměstský tábor, přespávají doma a každý den v ranních hodinách dochází do budovy střediska volného času a odchází v odpoledních hodinách domů.

Typově, dle složení účastníků, lze tábor řadit mezi běžné, tzn. účastníci pochází z intaktní¹ neboli běžné populace². Co se týče typu dle zaměření, tak spadá pod tábor všeobecný. Program byl sestaven a zaměřen na širokou škálu činností a her, které dítě rozvíjelo po všech stránkách (rozvoj tvořivosti, fantazie, motoriky, pohybové koordinace, vědomostí, kreativity).

Jedná se o tábor, který trvá celý týden, respektive 5 dní, od pondělí do pátku. V tyto dny rodiče vodí své děti do místa, kde tábor probíhá, a to každý den v ranních hodinách. V ten samý den si ho v odpoledních hodinách opět vyzvednou. Rozdíl mezi pobytovým a příměstským táborem je tedy ten, že na příměstském táboře děti přes noc nezůstávají, kdežto na pobytovém ano. Děti mají během dne zajištěný pitný režim, stravování a je pro ně připraven bohatý program na předem stanovené celotýdenní téma.

Příměstské tábory bývají nejvhodnější pro děti, které jsou malé na přespávání na pobytovém táboře nebo nechtějí spát mimo domov. Délka tábora bývá většinou pět dní nebo celý týden. Tento druh tábora začíná být čím dál více oblíbenější, a to nejen u dětí,

---

¹ Intaktnost znamená nedotknutelnost, neporušenost, celistvost (Slovník cizích slov, 1996).

² Populace znamená obyvatelstvo, geneticky a biologicky vymezený soubor jedinců stejného biologického druhu žijící ve společném prostředí (Slovník cizích slov, 1996).

ale i u pracujících rodičů, kteří nemají možnost dítě hlídat, jelikož jsou v zaměstnání. I přesto, že tábor trvá pouze pět dní, dítě se mnoho naučí, zabaví a efektivně využije svůj volný čas (Červinka, 2017, s. 67-69). Příměstské tábory nejčastěji organizují školní družiny, tělovýchovné oddíly, různé spolky, anebo již zmiňovaná střediska volného času. (Špiříková, Kačer, 2007, s. 4)

Díky Špiříkové a Kačerovi (2007, s. 13) můžeme popsat tři druhy příměstských táborů. První druh je **univerzální**. Je označován jako nejvíce využívaný typ tábora, ve kterém se střídají různé činnosti (hry, sporty, výlety atd.). Druhý typ pojmenovali příměstský tábor **poznávací**, ve kterém, jak už název napovídá, účastníci poznávají různá zajímavá místa, města, okolí, přírodu, většinou formou výletů provázené hrami. Poslední druh tábora se nazývá **specializovaný**, který je zaměřen na speciální dovednosti, které dětem předkládají odborníci v daném oboru. Jedná se například o výtvarné, sportovní, přírodovědné, technické nebo počítačové odborníky. Abychom zabránili jednotvárnosti a stereotypu činností, je stejně jako druhý typ tábora, prokládán různými hrami.

2.2 Organizace příměstského tábora

Pokud chceme uspořádat dětský tábor, musíme si pilně nastudovat veškeré informace o tom, jak akci uskutečnit. Základní podmínky najdeme v právních předpisech, určených právě pro tento druh akce. Najdeme v nich, co je potřeba zajistit, dodržovat, na co se zaměřit a na co nezapomenout. Za velmi důležité oblasti se považuje především ubytování, odpočinek, dokumentace a také zajištění personálu a stravování.

2.2.1 Ubytování, odpočinek

Jelikož se v mé práci zaměřuji na tábor příměstský, z hlediska ubytování nebylo nutné nic řešit. V případě organizace příměstského tábora je ale nutné zajistit vhodné prostory a přístřeší, kde bude tábor probíhat, nejen v případě nepříznivého počasí, ale po celou dobu tábora.

Každý den mají děti nárok na tzv. *polední klid*. Polední klid je pojem, který označuje dobu po obědě, při které je čas na odpočinek a relaxaci. Nejčastěji sem zahrnujeme klidné a fyzicky nenáročné činnosti (promítání pohádky/filmu, čtení, povídání, popřípadě kreslení, prohlížení knih). Odpočinek by neměl trvat méně než půl hodiny a je nutné ho zařadit každý den a počítat s ním.

2.2.2 Dokumentace

Ke každé zotavovací akci, je nutné vést dokumentaci, která je rozdělena do tří částí. Do první části se řadí dokumentace, v nichž je seznam pracovníků, seznam účastníků, potvrzení o instruktáži BOZP (*bezpečnost a ochrana zdraví při práci*) a PO (*požární ochrana*), přihláška na tábor, která musí být potvrzená zákonným zástupcem dítěte. Druhá oblast je zaměřená na stránku zdravotnickou. Dokumentace obsahuje potvrzení o zdravotní způsobilosti pracovníků a dětí, potvrzení o bezinfekčnosti pracovníků a dětí nebo také zdravotnický deník. Třetí oblast tvoří ekonomicko-hospodářská dokumentace. (Polášek a kol., 2007, s. 16-17)

Všechny uvedené dokumentace jsou velmi důležité pro účast na příměstském táboře.

2.2.3 Personální zajištění tábora

Vzhledem k organizaci příměstského tábora je nutné zmínit i složení pracovníků, kteří se podílejí na tvorbě a realizaci programu a uvést jejich úkoly. Můžeme je nazývat různě – pedagog volného času, praktikant, vedoucí, animátor. Ovšem každý by měl být seznámen se svou pozicí, a především s úkoly, které je nutné plnit.

Hlavní vedoucí je pravděpodobně nejdůležitější osobou ze všech pracovníků. Měl by si být vědom toho, že za veškeré věci, které se týkají tábora a jeho průběhu, je plně zodpovědný. Měl by být vybaven zkušenostmi v oblasti práce s dětmi a mít alespoň nějaké zkušenosti s pozicí táborového vedoucího. Aby mohl tuto funkci vykonávat, je samozřejmostí, že musí být starší 18 let. Dalšími požadavky je například nutnost znát ostatní pracovníky, dokázat s nimi spolupracovat a komunikovat, a také schopnost orientovat se v oblasti vedení dokumentace a řádného proškolení. Harmach (2004, s. 15) uvádí ve své publikaci: „*Hlavní vedoucí odvede dvě třetiny své práce ještě před tím, než sama akce započne.*“

Oddílového vedoucího vykonává osoba, která se podílí na sestavování a přípravě programu a je k němu přidělena určitá skupina dětí, se kterou pracuje. Stejně jako hlavní vedoucí, by měl být starší 18 let. Oddílový vedoucí má většinou k dispozici instruktora, kterého vede v celém průběhu tábora a je mu jakýmsi vzorem a kamarádem. Úkolem oddílového vedoucího je také to, že na svěřené děti dohlíží a neměl by je nikdy nechávat bez dozoru. Dále také řeší různé situace a sleduje vztahy mezi dětmi. Pokud si vedoucí neví s něčím rady, může se obrátit na hlavního vedoucího. (Bezchleba, 2012, s. 5-13)

Na některých táborech se můžeme setkat i s pozicí **instruktora** – můžeme znát i pod pojmem *praktikant*, který se podílí na přípravě programu a pomáhá oddílovému vedoucímu s realizací činností. Jeho úkolem je zodpovědně a aktivně plnit přidělené úkoly, neopouštět prostory tábora, aniž by o tom věděl hlavní vedoucí. Nemá právní zodpovědnost a skupinu dětí vede vždy pod dohledem oddílového vedoucího. Na rozdíl od hlavního a oddílového vedoucího nemusí osoba, vykonávající instruktora, dovršit 18 let, nýbrž 15 let. V nejčastějších případech pozici instruktora vykonává bývalý účastník tábora, který chce nadále s táborem spolupracovat a podílet se na jeho realizaci. Neměli bychom také zapomenout na to, že praktikant je stále fyzicky nezralý, a tak nesmí být přetěžován. (Bezchleba, 2012, s. 5-13)

Mezi **ostatní pracovníky tábora** řadíme velmi další důležitou osobu, a to **zdravotníka**, který dohlíží na dodržování hygienických požadavků, a který má za úkol zajistit ošetření dětí, péči o nemocné a vedení zdravotního deníku. Pozici zdravotníka může na některých táborech vykonávat zároveň i hlavní či oddílový vedoucí. Je ovšem nezbytné, aby na každém typu tábora a po celou dobu jeho trvání, byl zdravotník přítomen.

Další pracovník tábora je **hospodář** či ekonom, který má na starost finanční chod tábora, jeho zásobování a práci s rozpočtem.

Jelikož je stravování na táboře velmi důležité, je potřeba zajistit i **kuchaře**, který všem účastníkům připravuje jídlo po celou dobu tábora. Není nutné, aby každý tábor měl svého kuchaře. Některé typy táborů (viz příměstský tábor) mají zajištěné *stravování* například v restauracích nebo jídelnách, kam během doby tábora dochází. Formy stravování probíhají u každého typu tábora jinak. Například na pobytových táborech je nutné zajistit stravu (samozřejmě i pitný režim) po celých 24 hodin – snídaně, svačina, oběd, svačina, večeře, popřípadě i druhá večeře. Na příměstských táborech se zajišťuje pouze oběd, v některých případech menší svačiny. Záleží ovšem na každém táboře, jaké podmínky si utvoří. *Pitný režim* je též velmi nutný. Nápoje jsou voleny podle počasí, nejčastěji je zajištěn čaj nebo voda ochucená sirupem. Tyto nápoje musí být připraveny z pitné, popřípadě převařené vody a povinností vedoucích je pravidelně dohlížet nad dodržování pitného režimu dětí. (Polášek a kol., 2007, s. 9-10)

2.3 Hra

Lidské základní činnosti v životě člověka jsou tři. Jedná se o **hru, učení, práci**. V této podkapitole se budeme zabývat první zmiňovanou činností – a tou je **hra**.

S hrou se každý člověk setkává už od nejútlejšího věku a provádí nás vlastně celý život. Hra nás učí, sblíží, rozvíjí a vychovává, přináší nám zábavu a radost.

Hra je velmi důležitá součást při realizaci programu tábora a jemu podobných akcí. Jedná se o jakýsi výchovný prostředek, který by měl sloužit k dosažení předem stanovených cílů při plánování akce, k rozvíjení a formování člověka, a hlavně k získání zkušeností a dovedností. Vedoucí by ji měl tedy hojně využívat, jelikož bez ní by se těžko dalo dospět k výše uvedeným aspektům.

Není to samozřejmě jen nějaká část programu, akce nebo tábora. Je to také základní psychická potřeba s vrozeným základem, do které se promítají přání, touhy, myšlenky, situace z každodenního života, vztahy. Tento pohled platí především pro děti, vnímající svět *dětskýma očima* na rozdíl od dospělých. Můžeme říci, že hra je v období dětství prostředek dorozumívací, který se využívá k učení a poznávání světa. Z pohledu dítěte se podstata hry odvíjí od možností dítěte – co je pro něj přirozené a přiměřené k jeho věku. Hrou často děti napodobují *svět dospělých* (hra na školu, rodinu, prodavače, řízení auta, vaření, ...). Nápodobou si dítě uvědomuje svou roli, tím dochází k tzv. *sociálnímu učení*.

Hra je jedním z nejlepších prostředků rozvoje osobnosti a rozsáhlou oblastí, do které patří různé činnosti. Prostřednictvím her ověřujeme své vlastní schopnosti, dovednosti a vlastnosti, získáváme cenné údaje o sobě i druhých. (Hanuš, Chytilová, 2009, s. 10-11)

Mnoho autorů se hrou jako takovou zabývá a rozpracovává ji. Můžeme se z jejich publikací dozvědět její funkce, znaky, dělení, a dokonce i kritéria, podle kterých hru připravit a popsat.

2.3.1 Funkce a znaky hry

Existuje velká řada definic a významů slova hra, ale přesto mají všechny definice hry stejné funkce a znaky. (Činčera, 2007, s. 9-10)

Uvedeme si **základní funkce** dle France a kolektivu (2007, s. 67-68). První funkce je **vytržení ze známého prostředí** (pobyt v přírodě, změna prostředí). Mezi další funkce řadíme **rozšiřování svých osobních hranic, sebeobjevování** (člověk dělá to, v čem si v životě netroufne), **rozvoj sociálních interakcí a her** (hry ve skupinách, vzájemná komunikace, rozvoj sociálních dovedností), **rozvoj dovedností** (sociálních, fyzických, intelektuálních, tvořivých, ovládnání emocí).

Ačkoliv se může každá hra nějakým způsobem lišit, uvádí Činčera (2007, s. 9-10) důležité **rysy**, které mají všechny hry společné:

Hra jako znak (hra představuje to, co není skutečné a vše je jen *jako*“). **Emocionální angažovanost** (hra souvisí s emocemi člověka a jeho prožíváním, s napětím, vzrušením, nejistotou, jelikož nevíme, jak „*vše dopadne*“). **Pravidla** (pravidla je nutné respektovat, má nebo alespoň by je měla mít každá hra, v případě jejich nedodržení by měla proběhnout sankce neboli trest). **Soutěž** (hra = soutěž, tak to platí většinou vždy, ovšem nejedná se jen o soupeření mezi hráči, ale i se sebou samým – překonávání strachu, ...). **Cíl** (cíle účastníků, kteří se na hře podílejí, mohou být rozdílné. Hráč má za cíl vyhrát, kdežto instruktor/pedagog má stanovený jiný záměr).

2.3.2 Dělení her

Existuje řada kritérií, podle kterých můžeme hry rozdělit.

Ve své publikaci, Hanuš a Chytilová (2009, s. 115), dělí hry podle výchovných cílů, a to na určitý typ inteligence (jazyková, prostorová, pohybová, intrapersonální, interpersonální, hudební, matematicko-logická). K tomu všemu zmiňují i hry se vztahem k živé přírodě.

Červinka (2017, s. 23-24) rozděluje hry dle činnosti na seznamovací hry, hry na paměť, rychlost, strategii, zručnost nebo na honičky. Z hlediska prostředí se člení na hry v místnosti, přírodě, tělocvičně a tak dále. Dle počtu a věku účastníků hry dělíme na hry určené pro skupinu nebo jednotlivce, popřípadě dvojice. Dále jsou rozděleny na soutěživé, nesoutěživé, hry na kooperaci (spolupráci) a pocitové, v nichž chceme docílit příjemného prožitku, navození pozitivní nálady či radosti z hry.

Pelánek (2013, s. 111-186) doplňuje k uvedenému rozdělení her ještě hry na rozvoj důvěry, zahřívací, dramatické, terénní, tvořivé a na tzv. *pokladovky a bojovky*.

2.3.3 Příprava a realizace hry

Přípravu a realizaci her by si měl pedagog / vedoucí dobře promyslet, rozvrhnout a vyhranit si dostatek času. Nabízí se otázka, jak tedy správně hru zrealizovat? Na ni můžeme nalézt odpověď v několika publikacích, které se hrou zabývají nebo alespoň jí věnují několik řádků. Jelikož těchto publikací je opravdu nemalé množství, zmíním tu pouze dvě, z kterých jsem doposud čerpal.

První autoři, zmiňující přípravu a popis hry, jsou Hanuš a Chytilová (2009, s. 118-120), kteří uvádí osm **kritérií**. Mezi tyto kritéria řadí motivaci, název hry, čas, materiál/pomůcky, prostředí, počet hráčů, věk hráčů a pravidla.

Motivace je způsob vzbudit v účastnících tábora chuť zapojit se do hry. **Název hry** nás může také motivovat. Můžeme si ho upravit dle motivace, měl by být ovšem zajímavý, výstižný a měl by souviset s tématem. **Čas** je rozmezí jednotlivých her – vymezení a rozvržení času, jak dlouho bude trvat příprava, vysvětlení pravidel a samotné trvání hry. **Prostředí** chápeme jako promyšlení vhodného místa a terénu pro danou hru (les, hřiště, budova, místnost nebo třeba louka). Důležitý je i **počet hráčů a jejich věk**. Jedná se o informace, udávající pro kolik hráčů a pro jakou věkovou kategorii účastníků je hra určena, a díky tomu, zvolíme vhodnou hru. **Pravidla** dávají hráčům přesný řád a podmínky ve hře, které je nutné dodržovat.

Snažíme se účastníky seznámit s výše uvedenými kritérii a ke konci jim dát možnost zeptat se na případné nejasnosti.

Když porovnáím zmíněnou publikaci s následující, zjistím, že **Pelánek** přiděлил ještě k vyjmenovaným kritériím **několik dalších** – rozdělení do týmů, přesun na místo hry, závěr, vyhodnocení, zpětná vazba (*reflexe*), poučení z chyb (*pro instruktora*). (Pelánek, 2013, s. 91-109)

2.3.4 Metodika vedení her

Na začátek jakékoliv hry je nutná její příprava, na níž si musíme vyhradit dostatek času, abychom dosáhli toho, aby byla hra úspěšná. Přípravu bychom neměli podcenit, jelikož pokud připravujeme složitější hru, může být velkou komplikací i to, že zapomeneme malou pomůcku, která může celkový dojem z hry zkazit. Hru můžeme připravit doma a poté na místě poupravit. Dále bychom měli promyslet všechny materiály, pravidla, počet účastníků, rozdělení do družstev, čas, prostor a tak dále.

Při kolektivních hrách je důležité účastníky, pomocí předem stanovených kritérií, rozdělit do družstev tak, aby tým byl vyrovnaný. Podle Pelánka (2008, s. 94-95) můžeme účastníky rozdělit do družstev náhodně, pomocí kapitanů, samostatně, speciálně, dle připraveného plánu nebo volbou týmů.

Jak už jsem několikrát ve své práci zmínila, a ještě určitě zmíním, že při realizaci hry je velmi důležitá motivace. Díky motivaci budou mít účastníci o hru větší zájem. Motivace může i z obyčejné a jednoduché hry udělat hru oblíbenou a zajímavou. Při motivaci může vedoucí využít různé materiály, pomůcky, prostředí, kostýmy, technické vybavení.

Po rozdělení účastníků do družstev a zvolení motivace, následuje vysvětlení pravidel. Při sdělování pravidel je podstatné, aby vedoucí postupoval od obecného k detailům, aby pravidla byla srozumitelná, nahlas a s přihlédnutím na věk účastníků. Pravidla může vysvětlovat slovně nebo pomocí vizuálních pomůcek (Pelánek, 2013, s. 91-100).

Samotný průběh hry následuje po všech těchto získaných informacích. Vedoucí by měl umět v průběhu hry účastníky povzbudit a umět improvizovat při nečekané situaci, která může během realizace hry nastat.

Zakončení hry je poslední fáze, v níž vedoucí s účastníky hru zhodnotí, popřípadě se vyhlásí výsledky nebo získaný počet bodů. Tato fáze se často nazývá reflexe. Jedná se o fázi, která dává účastníkům prostor k vyjádření svých názorů a pocitů ze hry, což poskytuje vedoucímu možnost zpětné vazby. Vedoucí poté sám posoudí získané informace a uvědomí si chyby, kterým se bude v budoucnu snažit vyhnout. Reflexi je vhodné obměňovat, abychom se vyvarovali tomu, že se budeme stále ptát na otázku „*Jaký z toho máte pocit?*“ (Pelánek, 2013, s. 102). Reflexe může probíhat například formou tvoření, rychlého shrnutí, pohybu, hry, palce nahoru, vyjádřením jednoho slova nebo pomocí dramatizace (Pelánek, 2013, s. 100-104).

2.4 Dramaturgie

Pro pořádání akce je velmi důležité zmínit něco k její dramaturgii. V této podkapitole si tedy uvedeme vymezení dramaturgie, rámec a fáze akce a skladbu programu.

2.4.1 Vymezení dramaturgie

Dramaturgie je proces, při kterém se snažíme dosáhnout cílů, které jsme si předem určili. K tomu by nám měl pomoci právě vhodný výběr činností, her, metod, prostředků a motivace.

Činnosti a hry, které při uskutečnění příměstského tábora použijeme, by měly být vhodně vybrány a seřazeny. Chceme-li, aby vše proběhlo podle našich představ, aby měl celý program úspěch, pak musíme vše dobře a pečlivě naplánovat (Pelánek, 2013, s. 63-70). Při plánování programu musíme mít vždy na mysli a počítat s tím, že i zvolení jedné hry

nebo činnosti, která bude mít špatnou organizaci nebo bude špatně načasována, může kvalitu programu zhatit.

O dramaturgii jako o velké odpovědnosti všech, kteří se na akci podílejí, píšou ve své publikaci Hanuš a Chytilová (2009, s. 152-153).

Pelánek (2013, s. 63) ve své knize o dramaturgii uvádí: „*Akce má mít rytmus, spád a gradaci, má to být vyleštěný krystal, a ne slepenec. Tomuto umění se ne nadarmo říká dramaturgie.*“

Další autoři, kteří se věnují zážitkové pedagogice, popisují dramaturgii jako „*metodu výběru a uspořádání aktivit tak, aby dosáhly maximálního pedagogického efektu. Zahrnuje otázky (a odpovědi) týkající se účastnické skupiny (věk, fyzické a mentální schopnosti), času a prostoru.*“ (Franc, Zounková, Martin, 2007, s. 25)

2.4.2 Rámec akce

Pokud chceme vytvořit jakoukoli akci, je nutné stanovit si nejprve **cíle**, kterých chceme dosáhnout. Klademe si otázky, co chceme dělat, jaký by měl být výsledek, a je dobré si na ně odpovědět. Cíl by měl být splnitelný, konkrétní a reálný. Při stanovení cílů vedoucí musí zohlednit několik faktorů – např. okolí, prostředí, počet členů ve skupině, věk účastníků, dostupné pomůcky a další.

Dále by si vedoucí měl zvolit **téma**. Často se volí téma konkrétní, které navazuje na **příběh**, který je třetí složkou rámce akce. Cílem příběhu je propojit hry a činnosti. Čím mladší účastníci akce jsou, tím by měl být příběh konkrétnější. Opět záleží na samotném instruktorovi, jak si program a vše ostatní sestaví. Příběh bychom si ale neměli nikdy plést s cílem. O cíl se opravdu v tomto případě nejedná, jedná se jen o prostředek. Logika skladby programu je důležitější než logika příběhu. (Pelánek, 2013, s. 63-67)

Pelánek (2013, s. 67) ve své publikaci uvádí několik možností, které nás mohou inspirovat k výběru a zařazení příběhu do programu (konkrétní historické události, fantasy světa, sci-fi, příběh podle konkrétní knihy, filmu, seriálu, deskové hry a počítačové hry, legendy, pohádky, ...).

Hanuš a Chytilová (2009, s. 121-122) píšou o tom, že inspirací nám může být vlastně cokoli, co nás obklopuje, zajímá, naplňuje. Velký význam v propojení věcí, souvislostí a vytvoření dobrého programu, má naše fantazie a schopnost vnímat věci, situace a okolí.

2.4.3 Fáze akce

I když se to nezdá, tvorba programu může být náročná. K jeho tvorbě nám pomůže znát základní fáze akce. Důležitá je **příprava** akce, **komunikace** s účastníky a popřípadě s kolegy a spoluorganizátory, navodit příjemnou atmosféru a zařadit **seznamovací hry**.

Do programu pozvolna volíme náročnější hry a činnosti. V případě, že akce probíhá celý týden či delší dobu, se často zařazuje tzv. **první vrchol**, a to nejlépe uprostřed týdne. Po vrcholu následuje vždy **zvolnění** ve formě spontánních her, klidných činností, tvoření, povídání. V posledních dnech a ke konci akce přichází na řadu **gradace** a následně **závěrečné vyvrcholení**. Do vyvrcholení můžeme zvolit hry volnějšího, kooperativního, psychologického charakteru nebo uspořádání zábavného, netradičního večera.

Na samotný závěr vždy řadíme celkové **zhodnocení**, reflexi akce a rozbor toho, co jsme všichni společně prožili. V této fázi je prostor k vyjádření pocitů, dojmů, názorů účastníků, povídání, promítání fotek. (Pelánek, 2013, s. 67-69)

2.4.4 Skladba programu

Existuje několik typů her (pohybové, soutěživé, logické, strategické, bojové, týmové, tvořivé, ...). Právě díky střídání různých her a činností bude program pestřejší, zábavnější a po psychické i fyzické stránce vyrovnanější. Ovšem nesmíme zapomenout program vyplnit i pravidelnou relaxací a volit aktivity, u kterých si účastníci na chvíli odpočinou. V pestrosti programu nám pomůže nejen výběr odlišných činností, ale také i různá prostředí, ve kterých se odehrávají (místnost, louka, hřiště, les, ...).

Za další důležitý faktor považujeme to, jak jsou jednotlivé hry organizované. Zda jsou ve formě skupinové, individuální nebo soutěživé. Neměli bychom brát na lehkou váhu, jaké pomůcky a motivaci použijeme.

Měli bychom mít ovšem na paměti, že i když vytvoříme opravdu skvělý a pestrý program, neznamená to, že se ho máme *zarytě* držet. Musíme počítat se situacemi/problémy, které mohou během realizace nastat. V těchto případech je nutné správně zareagovat a improvizovat. (Pelánek, 2013, s. 70-73)

3 Děti na táboře

Příměstský tábor, na který je zaměřena tato bakalářská práce, byl určen pro děti od 6 do 15 let. Tudiž se jedná o děti, které nastoupily na základní školu až po děti, které povinnou školní docházku dokončily.

V této kapitole, jak už jsem zmínila v úvodu, budu popisovat a charakterizovat různé věkové kategorie dětí, které příměstský tábor navštívily.

Program bychom vždy měli přizpůsobit věku dětí. Je tedy důležité, abychom si dopředu zjistili věkové kategorie budoucích účastníků tábora. Musíme dbát na to, aby program vyhovoval všem a aby byly nabízené aktivity dostatečně pestré.

Pohlaví a věkové složení dětí na příměstském táboře zobrazuje, v následující kapitole, *Graf 1* a *Graf 2*.

3.1 Mladší školní věk

Raný školní věk začíná od odchodu z mateřské školy do základní školy. Věková hranice se tedy pohybuje od 6-7 let do přibližně 9 let. V této fázi dítě prochází velkými změnami, především vývojovými a sociálními. (Vágnerová, 2012, s. 254-255).

Nástup dítěte do první třídy základní školy je pro dítě velmi náročný. Začíná se učit číst, psát, počítat a celkově musí *přepnout* na jiný režim, než na který bylo doposud zvyklé. Jelikož se teprve základním dovednostem učí, je nevhodné na něj v tomto směru klást velké nároky. Proto bychom při přípravě programu akce měli dbát na to, aby program či činnost děti zvládly.

Pro zmíněnou věkovou kategorii je vhodný spíše tábor příměstský než pobytový, a to z důvodu jejich úrovně zralosti. Ovšem každý člověk se vyvíjí jinak, tudíž to, co platí pro jednoho, nemusí platit pro druhého. Pokud jsou na dítě kladeny velké nároky, na které nebude stačit a nezvládne je, může se stát, že dítě bude prožívat *pocit méněcennosti*. (Vágnerová, Valentová, 1992, s. 80)

Znaky psychického, fyzického a sociálního vývoje dítěte v raném školním věku jsou například rozvoj jemné a hrubé motoriky, myšlení názorné se mění na myšlení konkrétní, rozvoj smyslového vnímání, rozvoj percepce (zrak a sluch), proces učení je plánovitý, upevňují se genderové role, chybí introspekce, vyvíjí se morální jednání, probíhá stabilní sebehodnocení, prožívání emocí záleží na konkrétní situaci (Langmeier,

Krejčířová, 2006, s. 120-139). Dítě má nepřesný odhad svých schopností, není schopno využívat zpětnou vazbu (nerozezná zvládnuté učivo od nezvládnutého), má nahodilou mechanickou paměť, nízkou sebekontrolu a zodpovědnost, je nutné ho vést a kontrolovat při plnění úkolů (Vágnerová, 2012, s. 256-366).

3.2 Střední školní věk

Za věkovou hranici středního školního věku se považuje věk od 8-9 let do 11-12 let. Na konci období přechází dítě z prvního stupně základní školy na stupeň druhý. V tomto období se vývoj dítěte rozvíjí po všech stránkách a připravuje se na následující období, kterým je dospívání, a které je charakteristické velkými změnami v životě člověka. (Vágnerová, 2012, s. 246-366)

Jelikož už dítě zvládá dobře číst, psát a počítat, nemělo by mít problém své naučené a osvojené dovednosti využít při činnostech a hrách, které si vedoucí tábora, popřípadě pedagog, připraví. Do středního školního věku patří totiž nejvíce členů většiny táborů.

Znaky psychického, fyzického a sociálního vývoje jedince ve středním školním věku jsou především rychlé a přesné pohyby, dítě má větší svalovou sílu, probíhá u něj větší rozvoj jemné a hrubé motoriky, má také i větší kapacitu paměti, tudíž je proces učení efektivnější, zlepšuje se mu psychomotorický vývoj, nicméně konkrétní myšlení u něj zůstává. (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 120-139). Dítě má lepší odhad schopností, rozvíjí se emoční inteligence, sebekontrola a metakognice (*odhad vlastních schopností a dovedností*). (Vágnerová, 2012, s. 254-366)

3.3 Starší školní věk

Poslední věkovou kategorií, pro kterou je určen program v této bakalářské práci, vymezujeme od 11-12 let, kdy dítě nastupuje na druhý stupeň základní školy, do ukončení školní povinné docházky (konec deváté třídy), tudíž do 15 let.

Starší školní věk řadíme do období dospívání, začínající v 10 letech a končící kolem 20. roku života. Základní informací je i to, že období spadá do doby rané adolescence neboli puberty (Vágnerová, 2012, s. 367). Každý jedinec je odlišný, a tak je věkové vymezení, ve všech obdobích člověka pouze orientační, a proto se může s malou odchylkou lišit.

V podkapitole o středním školním věku jsem se už zmínila, že starší školní věk je období plné velkých změn – fyzických, psychických i sociálních. Mezi fyzické změny

nepatří jen viditelný rozvoj proporcí těla, ale také pohlavní vývoj. Psychické změny souvisí hlavně s myšlením a emocemi. Jedinec zažívá první partnerské vztahy a s koncem období dospívání přichází důležitý sociální mezník, jímž je volba budoucího povolání, které může ovlivnit budoucí společenské postavení.

Při plánování programu tábora, bychom měli mít na paměti to, aby aktivity a hry byly zábavné, vtipné, dobrodružné, akční, moderní, zařadit diskotéky i různé tvořivé činnosti (*převážně u děvčat*) a zvolit témata z *aktuálního dění*. Vzhledem k větší citlivosti bychom si měli dát pozor na aktivity, které by mohly, jakkoliv člověka zesměšnit či zkritizovat. Nemůžeme ale předpokládat, že dítě projeví vždy vděk nebo zájem o činnost, jelikož jedinci v tomto věku dokáží být velmi kritičtí.

Z několika **znaků** psychického, fyzického a sociálního vývoje člověka ve starším školním věku, uvedu například to, že myšlení konkrétní se mění na myšlení abstraktní, rozvoj vnímání, myšlení a vybavování je systematické, rozvíjí se metakognice (*odhad vlastních schopností a dovedností*), s učením se spojují logické souvislosti, slovní zásoba se zvětšuje a s ní i výrazová schopnost, mění se vztah s lidmi. Člověk v tomto období je labilní a má nezralé sebeovládání, proto je často přecitlivělý, agresivní, hostilní a vztahovačný. Dívky dospívají rychleji než chlapci. Dospívající často experimentují, například s drogami, alkoholem, kouřením. Probíhá u nich diferenciací rolí ve skupině a přehnaná kritičnost k dospělým i vrstevníkům, posiluje se egocentrismus (Langmeier, Krejčířová, 2006, s. 142-154). Dospívající je nezralý a nezkušený, má výkyvy v emočním prožívání, krátké a intenzivní prožitky nedokáže vysvětlit, projevuje se selektivní opakování, rozvíjí se schopnost posoudit kapacitu a funkci své paměti, tzv. *metapaměť*. Rozvíjí se i volní vlastnosti, kterými myslí především ovládnutí pozornosti, dále má také nechuť k vyjadřování vlastních pocitů. (Vágnerová, 2012, s. 367-395)

4 Letní příměstský tábor „Cesta kolem světa za 5 dní“

V následující kapitole se zmíním o tom, co bylo záměrem pro vytvoření příměstského tábora. Z hlediska organizace uvedu místo, kde se tábor realizoval, počet vedoucích, cenu příměstského tábora a jeho propagaci a dále také počet a věk účastníků. Předposlední podkapitola bude obsahovat stručný režim dne a poslední podkapitola bude věnovaná stručnému popisu a přehledu činností.

4.1 Zaměření příměstského tábora

Záměrem příměstského tábora bylo především to, aby děti poznaly, jak smysluplně využít volný čas během prázdnin. Ukázat jim, že zábava a legrace se dá prožít i bez telefonů, počítačů a různých technologií. Záměrem bylo také rozvinout pohybové schopnosti, logické myšlení, manuální dovednosti, smysl pro spolupráci a respekt k druhým. I přes to, že příměstský tábor byl organizován pro děti od 6 do 15 let, tak se ho zúčastnily děti pouze do 13 let, ale i tak zde byl velký věkový rozdíl. Děti se během pěti dnů seznámily s 5 kontinenty světa a osvojily si alespoň základní znalosti o každém z nich, díky pestře sestavenému programu, který byl přiměřený dané věkové kategorii. Na každý den byl připraven program, který souvisel s jedním kontinentem. Výhoda ukončení programu v daný den byla ta, že když se stalo, že dítě druhý den nepřišlo, nepotřebovalo nutně k dalšímu dni předchozí informace. Naštěstí s tímto případem jsme se nesetkali.

4.2 Organizační informace

Příměstský tábor byl realizován ve Středisku volného času v Letovicích u Boskovic, v Jihomoravském kraji. K dispozici jsme měli velkou zrekonstruovanou třípatrovou budovu a zahradu s ohništěm a hřištěm. V budově jsme v prvním patře mohli využít velký sál, zrcadlový/taneční sál, hernu, salonek na společenské a stolní hry a spontánní aktivity. V druhém patře tělocvičnu na sportování, dílnu a zoo koutek. Ve třetím patře byla k dispozici kuchyňka, výtvarný ateliér a hudební sál, což byla největší místnost, ve které jsme mohli hrát hry, promítat na diaprojektoru filmy, kvízy, dokumenty aj. Každý den jsme docházeli na obědy do restaurace *Dermot*, která se nacházela zhruba 20 minut chůze od SVČ.

Maximální počet dětí na pětidenní turnus byl 20.

Celá volnočasová akce se konala v areálu a okolí Střediska volného času Letokruh v Letovicích.

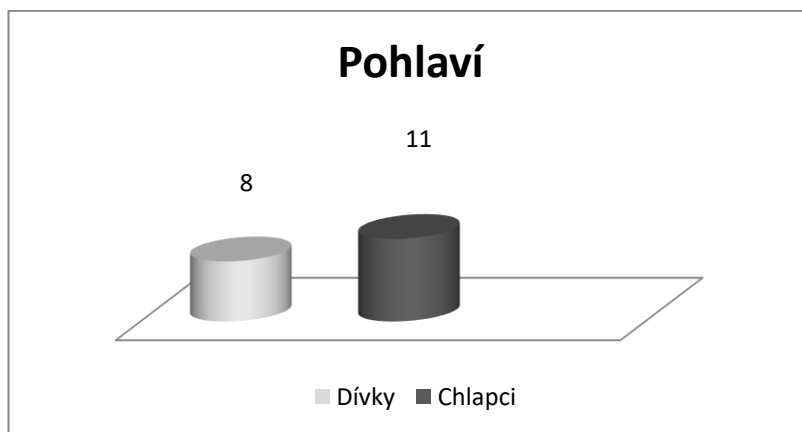
Celou akci vedli dva hlavní vedoucí, kteří se společně podíleli na přípravě programu a jeho realizaci.

Cena za příměstský tábor byla 1 250 Kč. Z této částky byly zaplacené veškeré výdaje (pomůcky, vstupy, strava, ...).

Propagace tábora byla v grafické podobě (*Příloha č. 1*), tzn. v podobě letáčků, které se rozvěsily po blízkém okolí několik měsíců dopředu. V této grafické podobě byl zveřejněn i elektronicky na webových stránkách SVČ Letovice.

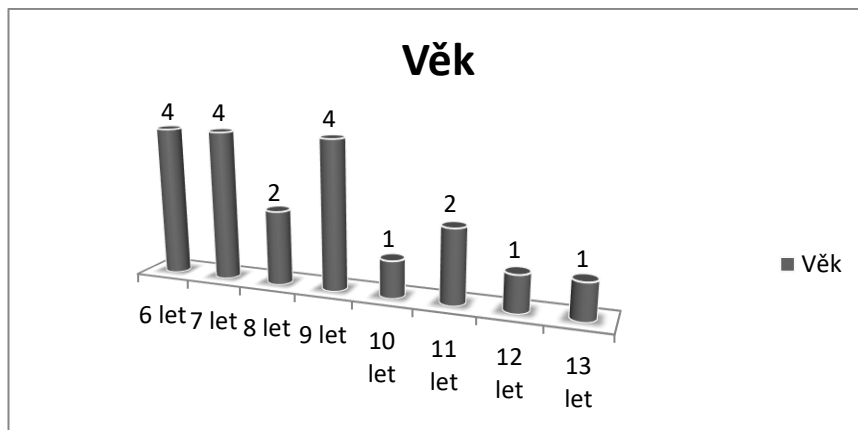
Jak už jsem zmínila v úvodu i ve třetí kapitole, tak příměstský tábor byl určen pro děti od 6 do 15 let. Ovšem navštívily jej děti ve věkové hranici od 6 do 13 let. Maximální počet účastníků byl 20 dětí. Nakonec na tábor nedorazilo jedno dítě, tudíž tábor navštěvovalo pouze 19 dětí. Z uvedeného počtu se táboru zúčastnilo 8 děvčat a 11 chlapců (*Graf 1*).

Graf 1. Pohlaví účastníků

Zdroj: vlastní

Graf 2. Věk účastníků

Zdroj: vlastní

4.3 Denní režim

Každý den měl stanovený stejný režim. Jediný den, u kterého byl harmonogram jiný než u ostatních dnů, byla středa, kdy jsme se s dětmi vydali na celodenní výlet.

7:30 - 8:00	příchod dětí
8:00 – 9:30	dopolední program I
9:30 – 9:45	svačina
9:45 – 11:00	dopolední program II
11:00 – 11:30	odchod do restaurace + vycházka
11:30 – 12:00	oběd
12:00 – 12:30	odchod z restaurace + vycházka
12:30 – 13:30	polední klid
13:30 – 15:30	odpolední program + svačina
15:30 – 16:00	odchod dětí

4.4 Zjednodušený přehled činností

První den byly vyřízeny všechny důležité dokumenty s rodiči. Následovalo představení vedoucích a seznámení s tématem a programem tábora. Po stručném úvodu jsme si zahráli seznamovací hry a poté se rozdělili do týmů. Děti jsem si dopředu roztrídila tak, aby byly týmy vyvážené z hlediska věku a počtu. Tudíž jsem zabránila situaci, která by teoreticky mohla nastat – větší počet starších dětí než mladších v jednom týmu a v druhém týmu naopak větší počet mladších dětí než starších. Situace by mohla nastat v případě, kdybychom nechali děti losovat (náhodně), anebo je nechali utvořit skupiny dle jejich vlastního výběru. Celkem vznikly čtyři týmy, po čtyřech až pěti dětech. Po celou dobu tábora proti sobě týmy soutěžily, v různých aktivitách. Podle umístění byly v každé soutěži spravedlivě obodovány. Zapsané body do tabulky, umístěné na nástěnce v hlavní chodbě budovy, byly na konci týdne všechny sečteny a poté proběhlo vyhodnocení. Odpoledne si každé dítě vytvořilo svůj cestovní pas, který obsahoval základní údaje o cestovateli (dítěti) - otisk prstu, vlastnoručně namalovanou *fotografii* sebe sama a mapu světa (*Příloha č. 3*). Na poslední stranu dítě vždy dostalo, na konci dne, známku kontinentu, který jsme v konkrétní den navštívili (*Příloha č. 4*).

Každé ráno děti navštívily kontinent, o kterém jsme jim sdělili základní informace a zajímavosti. Během dne děti plnily úkoly a činnosti, které měly rozvíjet jejich dovednosti, znalosti a orientaci v tématu. Pro zpestření pětidenního programu jsme se jeden den vydali na výlet do Boskovic a druhý den jsme navštívili Centrum sociálních služeb Letovice, kde jsme na žádost paní ředitelky, vymysleli program pro seniory a děti.

Úkolem celého týdne bylo získat všechny známky kontinentů (*Příloha č. 4*) na svůj cestovní pas. Poslední den byly děti odměněny pamětním listem (*Příloha č. 2*), medailí a *cestovatelským balíčkem*, který obsahoval *cestovní pas* dítěte, kompas, Atlas světa a pár sladkostí.

5 Program

Při sestavování programu tábora jsem brala ohled na jeho všeobecné zaměření a na časové rozpětí, které v tomto případě znamenalo dobu pěti dní od 8 do 16 hodin. Program zahrnoval širokou škálu aktivit. Jednalo se především o aktivity pohybové, tvořivé i vzdělávací. Aktivity, které přispívaly k rozvoji jemné a hrubé motoriky, kreativity, logického myšlení, zručnosti, fantazie, spravedlnosti, spolupráce, soutěživosti i samostatnosti. Nesměla jsem také vynechat relaxaci a regeneraci.

Na konci programu, jsem záměrně zvolila každodenní hodnocení aktivit a činností, které mělo vést k vyjádření vlastního názoru, dokázat vybrat a posoudit nejlepší aktivitu dne a v konečném případě ohodnotit jednotlivý den a později tábor jako celek.

5.1 1. DEN – pondělí: Austrálie

5.1.1 Cíl a program

Cíle dne:

- Děti budou schopny se navzájem oslovovat jmény,
- děti se budou umět orientovat v prostorách budovy a okolí budovy,
- budou schopny dodržovat stanovená pravidla,
- budou umět spolupracovat v týmech a budou prohlubovat vztahy s ostatními účastníky tábora i s vedoucími,
- budou umět vysvětlit téma celého týdne,
- budou schopny rozvíjet svou paměť, kreativitu a pohybovou koordinaci v jednotlivých činnostech dne,
- budou umět diskutovat o tématu dne,
- budou umět dodržovat pravidla her.

Čas	Aktivita
7:30 – 9:00	Administrativa, spontánní hry, „Vylosuj číslo a řekni o sobě tolik informací”, „Vymění se ten, kdo...“, „Pavučina“,

9:00 – 11:00	svačina, rozdělení do týmů, vymýšlení názvu, pokřiku, vlajek/erbu týmů, týmová pohybová hra – štafeta: <i>Najdi obrázky a uhodni kontinent</i> , kvíz o Austrálii,
11:00–12:30	procházka + odchod na oběd do restaurace, oběd, odchod do SVC,
12:30-14:00	kontrola a vyhodnocení kvízu, polední klid – pohádka o Austrálii, dokument, svačina,
14:00–15:30	nácvik tance na písničku <i>Cestovní</i> , klokaní stezka výroba cestovních pasů – vnější část,
15:30–16:00	reflexe, hodnocení dne, odchod dětí domů.

5.1.2 Popis činností

Motivace pro všechny hry:

Zjisti, jak se ostatní jmenují, a zkus se o každém dozvědět jednu další informaci. Pamatuješ si všechny?

1. VYLOSUJ SI ČÍSLO A ŘEKNI O SOBĚ TOLIK INFORMACÍ

Záměr: seznámení, paměť, pozornost, komunikace

Prostředí: kdekoliv

Délka hry: 15–20 minut

Pomůcky: pytlík + čísla

Věk účastníků: 5 a více

Popis hry: Všichni účastníci se posadí do kruhu. Každý si vylosuje z pytlíku číslo (od 4 do 10). Pokud si hráč vylosuje například číslo 4, musí říct o sobě čtyři informace (Mám jednoho bratra. Je mi 10let. Mám ráda léto. Ráda zpívám.). Takto postupujeme do té doby, než o sobě všichni něco řeknou.

Zdroj: vlastní

2. VYMĚNÍ SE TEN, KDO ...

Záměr: seznámení, postřeh, paměť, zábava, pozornost, rychlost, hbitost

Prostředí: prostor-větší místnost

Délka hry: 10 minut (dle zájmu účastníků)

Pomůcky: prostor, židle

Věk účastníků: 5 a více let

Popis hry: Všichni si sednou na židle do kruhu. Nikdy se hráč nesmí posadit zpět na svou židli. Vedoucí vyzývá ostatní, aby si vyměnili místa, používá větu: „Vymění se ten, kdo/který...“ (například „má rád léto“). Soutěžící vstane ze svého místa a snaží se rychle najít jiné volné místo. Princip hry se stále opakuje.

Obměna: Hru můžeme hrát i formou *vypadávání*. Odděláváme postupně židle.

Poznámka: Hráče musíme upozornit na to, aby dávali na sebe i na ostatní pozor a nepoužívali násilí a agresivní chování při získávání židle.

Zdroj: hranostaj.cz

3. PAVUČINA

Záměr: seznámení, paměť, postřeh, přesnost

Prostředí: místnost, větší prostor

Délka hry: 15–20 minut (dle rychlosti a počtu účastníků)

Pomůcky: klubko provázku

Věk účastníků: 5 a více

Popis hry: Hráči utvoří kruh a stoupnou si čelem do něj. Jeden hráč obdrží klubko provázku, řekne své jméno, drží začátek provázku, hodí klubko jakémukoli hráči a řekne jeho jméno. Postup se opakuje do té doby, než každý drží provázek. Poté postupujeme pozpátku a namotáváme

klubičko. Hra končí namotáním celého klubička, kdy už nikdo další provázek nedrží.

Zdroj: hranostaj.cz

4. ROZDĚLENÍ DO DRUŽSTEV

Záměr: seznámení, rozdělení do týmů, spolupráce, nápaditost, fantazie, komunikace

Pomůcky: lepící barevné papírky (červená, modrá, zelená, žlutá) + seznam dětí, později bílé měkké papíry, pastelky, fixy

Délka: 10–15 minut

Věk: 5 a více

Popis: Vedoucí si předem připraví barevné lepící papírky a seznam dětí (aby byly děti ve skupinách rozděleny rovnoměrně, co se týče věku a počtu). Děti si stoupnou do kruhu – zády. Všichni zavřou oči, jeden vedoucí kontroluje, aby děti *nešvindlovaly*. Druhý vedoucí mezi tím přilepuje, dle seznamu, dětem na záda barevné papírky. Když mají všechny děti svou barvu, tak mohou otevřít oči. Jejich úkolem je, se bez mluvení roztrdit do čtyř skupin podle barev.

Poznámka: Až se děti rozdělí, vymyslí si název, vlajku/erb, popřípadě i motto svého družstva a zároveň se lépe seznámí se členy svého týmu.

Zdroj: vlastní

5. NAJDI OBRÁZKY A UHODNI KONTINENT

Motivace: „*Děti, jaký kontinent dnes navštívíme jako první? Schválně, který tým to rozluští jako první!*“

Záměr: spolupráce, rychlost, hbitost, koordinace, komunikace, rozvoj vědomostí, myšlení

Prostředí: budova, alespoň dvě místnosti, tělocvična, hřiště, v lese, v park

Délka hry: 10–15 minut

Pomůcky: papíry, tužky, kartičky (obrázky věcí, zvířat, typické pro kontinent) pro každý tým (*Příloha č. 6*)

Věk účastníků: 7 a více

Popis hry: Děti jsou rozděleny do týmů. Po chodbě či kdekoliv, v jiné místnosti, jsou rozmístěny kartičky, na kterých jsou obrázky (věci, zvířata, znaky)

typické pro Austrálii. Děti mají za úkol podle obrázků zjistit, o který světadíl se jedná.

Jedno dítě z týmu běží nějaký obrázek najít, pokud ho najde, vrátí se s ním ke svým spoluhráčům a předá *štafetu* (dotykem ruky) druhému. Ostatní mezi tím přemýšlí a navzájem se radí.

Všechny týmy hledají zároveň. Body získává tým, který uhodne kontinent jako první. Následně si *rozebereme* obrázky a řekneme si k nim několik informací a zajímavostí.

Obměna: Můžeme vyměnit za jiné kontinenty, města, osobnosti.

Poznámka: Hráče musíme upozornit, aby během soutěže dávali pozor na sebe i ostatní, nepoužívali násilí a agresivní chování.

Zdroj: vlastní

6. KVÍZ – AUSTRÁLIE

Záměr: spolupráce, komunikace, myšlení, rozvoj vědomostí

Prostředí: místnost, hřiště, park, kdekoliv

Délka hry: 15 minut

Pomůcky: tužky, papíry-kvízy (dle počtu týmů), popř. desky/podložky pod papír, atlasy, knihy, encyklopedie

Věk účastníků: 7 a více

Popis hry: Každému týmu rozdáme tužku a kvíz, který si podepíšou. Kvíz začnou vyplňovat všichni ve stejný čas. Děti mají k dispozici knihy, encyklopedie a atlasy, ve kterých si mohou vyhledat informace.

Týmy odevzdají vyplněné papíry a vedoucí je poté zkontrolují, obodují a společně s dětmi rozeberou všechny otázky, vysvětlí si nejasnosti a doplní další informace a zajímavosti. (*Příloha č. 15*)

Obměna: Každý den jiné otázky na jiný kontinent.

Poznámka: Týmy by od sebe měly být dostatečně vzdálené, aby nedošlo k opisování či jinému porušování pravidel.

7. KLOKANÍ ZÁVODY

Motivace: *Klokan, jak už víme, je pro Austrálii velmi typické zvíře. Ted' se všichni proměníme v klokany a zahrajeme si klokaní závody!*

Záměr: spolupráce, rozvoj hrubé motoriky, rozvoj koordinace, rychlost, pohotová reakce, soustředěnost

Prostředí: hřiště, příroda, rovný terén, nejlépe venku, popřípadě v tělocvičně

Délka hry: každá disciplína alespoň 15 minut, všechny disciplíny dohromady – více než 60 minut

Pomůcky: páry ponožek, prádelní šňůra (popř. věšák), provázky, mikina/tričko s dlouhým rukávem, zavařovací sklenice, vejce, ping-pong míčky, plastové kelímky, pytle od brambor, kužele, švihadla, hodinky, ...

Věk účastníků: 5 let a více

Popis hry: Děti se rozdělí do svých týmů – celkem 4 skupiny. Týmy mezi sebou budou soupeřit a budou se snažit umístit na nejlepším místě a tím mít možnost získat velký počet bodů – za každou disciplínu. Disciplíny celkem jsou 4.

Zdroj: vlastní

A. Najdi stejný pár ponožek

Na prádelní šňůře visí několik ponožek. Dítě z každého týmu musí doskákat jako klokan ke šňůře a vzít jednu ponožku, běžet s ní zpět k týmu, ponožku předá druhému spoluhráči, ten doskáče ke šňůře a jeho úkolem je najít stejnou ponožku (aby tvořily pár). Poté běží zpět s párem ponožek + s jednou další ponožkou, kterou předá třetímu hráči. Takto se pokračuje do té doby, než budou všechny páry sesbírané. Vyhrává tým s největším počtem párů.

B. Skákání s kelímkem vody

Každé dítě si uváže mikinu/tričko s dlouhým rukávem kolem pasu, udělá dva uzly, mezi ně umístí kelímek, do kterého dá ping-pongový míček, který dostane každý člen ve skupině. Děti mají za úkol doskákat k zavařovací sklenici a bez použití rukou dostat míček do sklenice. Cestou zpět dítě běží a předává štafetu, plácnutím ruky, svému spoluhráči. Vyhrává tým, který bude mít všechny míčky ve sklenici.

C. Skákání v pytli

Každý tým obdrží pytel na brambory. Dítě si do pytle stoupne a co nejrychleji urazí vyznačenou trasu k předem určenému cíli a poté zpět ke svému týmu. Stejným způsobem pokračují všichni členové v týmu. Vyhrává tým, ve kterém se vystřídali všichni hráči, co nejrychleji.

D. Bumerang s vejcem

Do každého týmu dáme 1 vejce. Jedno dítě si stoupne na první metu (max. počet 5 met), která je vzdálená od druhého dítěte v týmu. Jedno dítě hodí vejce druhému, pokud vejce chytí, posune se dítě, které házelo *ze startu*, na druhou (vzdálenější) metu – *ze startu hází* třetí dítě z týmu. Takto se pokračuje do té doby, než jim vejce spadne. Počet bodů obdrží podle toho, na které metě vejce spadlo.

Poznámka:

Tým, který se umístí na (platí pro 1. -3. disciplínu):

1. místě – získává 4 body
2. místě – získává 3 body
3. místě – získává 2 body
4. místě – získává 1 bod

Dbáme na bezpečnost!

Zdroj: vlastní

8. VÝROBA CESTOVNÍCH PASŮ

Motivace: *Abychom mohli cestovat do různých zemí, musíme mít cestovní pasy, aby nás pustili přes hranice. Proto si zkusíme takové pasy vytvořit, co říkáte?*

Záměr: rozvoj jemné motoriky, tvořivost, pečlivost, fantazie

Prostředí: třída, výtvarný ateliér

Délka: 45–60 minut

Pomůcky: nůžky, tužky, barevné papíry, fixy, pastelky, lepidlo, malé mapy, údajní lístek, známky kontinentů, pravítko, černá barva, kelímek na vodu, ...

Věk: 5 a více

Pracovní postup:

1. Vybereme si barevný papír A4, který přeložíme na polovinu. Ustříhneme, abychom měli velikost A5. Druhou půlku můžeme dát kamarádovi, který chce stejnou barvu.
2. Papír přeložíme opět na půl, aby nám tvořila *knižku*. Na přední stranu si napíšeme název *CESTOVNÍ PAS* a ozdobíme dle fantazie.
3. Vytisknutý *údajní lístek* a malou mapu světa si vystříhneme (*Příloha č.3*).

4. Údajní lístek si vyplníme (jméno, příjmení, datum narození, státní příslušnost), uděláme obtisk palce a nakreslíme svoji *fotografii*. Nakonec nalepíme dovnitř pasu na levou stranu.
5. Na druhou stranu nalepíme malou mapku světa, kde si každý den vybarvíme jeden kontinent.
6. Na zadní stranu pasu si každý den nalepíme známku kontinentu (*Příloha č. 4*).
7. Pas si můžeme ještě jakkoliv vyzdobit.

Poznámka: Každý tým měl na nástěnce obálku v podobě cestovního kufru a v barvě svého týmu (červená, žlutá, modrá, zelená), do které si děti své cestovní pasy odkládaly, aby je neztratily.

Zdroj: vlastní

9. TANEC A PÍSEŇ CESTOVNÍ

Motivace: *Děti, ve čtvrtek půjdeme navštívit babičky a dědečky do domova pro seniory. Kromě toho, že s nimi strávíme zábavné dopoledne plné her a úkolů, tak je překvapíme a nacvičíme pro ně tuto píseň a k tomu taneček.*

Záměr: rozvoj hrubé motoriky, paměť, rytmizace, synchronizace zpěv + pohyb, pozornost, zábava

Pomůcky: píseň Cestovní, CD přehrávač/notebook, PC/dataprojektor

Délka: 30 minut/denně

Věk: 4 a více

Postup: Nejdříve dětem pustíme píseň a ukážeme tanec. Naučíme je text (1.sloku).

Několikrát zopakujeme a poté se naučíme pohyb/tanec. Až děti umí tuto část, budeme postupovat stejně s učením další části. Několikrát píseň s tancem opakujeme, alespoň 2x – 3x každý den.

Text písničky: *Příloha č. 11*

5.1.3 Zhodnocení dne

Po vyřízení veškeré dokumentace s rodiči a po jejich odchodu jsme děti zavedli do společenské místnosti, kde jsme je přivítali, představili se, seznámili je s pravidly, která budou dodržovat a více přiblížily téma příměstského tábora, které nás bude celých pět dnů provázet.

Následovala důležitá část, a to seznamovací hry. Všichni, včetně vedoucích, jsme si sedli do kroužku na koberec a každý postupně řekl své jméno. Poté přišla na řadu první seznamovací hra *Vylosuj číslo a řekni o sobě tolik informací*. Druhou hru *Vymění se ten kdo...*, znalo více dětí. Hra *Pavučina* dělala některým dětem problém v zapamatování jmen ostatních a také v zapamatování toho, že při hodů provázku kamarádovi musí část provázku držet.

Po seznamovacích hrách byla pauza na svačinu, kterou si dítě nosilo z domu samo. Během celého týdne se nám naštěstí nestalo, že by nějaké dítě svačinu zapomnělo. Avšak i na to jsme byly připraveny. Doba na svačinu trvala většinou každý den stejně, a sice čtvrt hodiny. Poté, co se děti nasvačily, proběhla druhá část dopoledního programu. Program zahrnoval rozdělení do týmů, týmová pohybová hra *Najdi obrázky a uhodni kontinent*, kvíz o Austrálii.

Každý den jsme chodili na obědy do restaurace *Dermot* (Příloha č. 8). Jelikož je místní restaurace vzdálená od SVČ přibližně jeden kilometr, spojili jsme cestu na oběd s procházkou, kterou jsme plánovaly každý den před obědem zařadit.

Vždy po návratu z restaurace (*procházkou*), následoval polední klid, ale v tento den jsme si ještě před poledním klidem společně zkontrolovali kvíz. Po vyhodnocení kvízu byl každému týmu přidělen určitý počet bodů. Body, z různých kvízů a soutěží, jsme v průběhu celého týdne pečlivě zapisovaly do bodovací tabulky (Příloha č. 21), vystavěné na chodbě před společenskou místností.

V době poledního klidu jsme pobývali v hudebním sále. Děti se vždy mohly pohodlně uložit na vlastním sedacím vaku, matraci, židli nebo koberci. V tento den se promítaly pohádky (Bob a Bobek na cestách, Mach a Šebestová – Jak hledali v Austrálii Jonatána, ...) a ve zbývajícím čase i dokument o Austrálii. Na řadu přišly otázky a rekapitulace toho, co jsme v dokumentu viděli a co jsme se dozvěděli. Během promítání si děti mohly zároveň sníst odpolední svačinu.

První aktivitou, odpoledního programu, byl nácvik tance na písničku *Cestovní* (Příloha č. 11). Druhá činnost, Klokaní stezka, probíhala venku na hřišti SVČ. U této aktivity děti opět soutěžily v týmech. Poslední činnost byla výroba vnější části cestovních pasů, která probíhala ve výtvarném ateliéru v budově. Cestovní pasy si děti ozdobily, nakreslily a vytvořily podle vlastní fantazie. Po celou dobu tábora jsme s cestovními pasy pracovali a postupně je doplňovali. Děti si pasy vždy uložily do obálky svého týmu. Obálky byly umístěny na nástěnce vedle bodovací tabulky.

Odpolední program byl ukončen hodnocením činností a reflexí. Udělala jsem velkou tabulku, napsala na ni všechny aktivity, které za den proběhly, rozdala každému dítěti jeden smajlík a nechala je si promyslet, která aktivita je nejvíce bavila (*Příloha č. 7*). Děti ke mně postupně chodily a přilepily smajlík k aktivitě, kterou považovaly za nejlepší. K tomu jsem chtěla, aby mi své rozhodnutí odůvodnily. S počtem 7 smajlíků se na prvním místě *umístila* týmová pohybová hra *Najdi obrázky a uhodni kontinent*. O jednoho smajlíka méně získala výroba cestovních pasů. Po celkovém zhodnocení byl pondělní program ukončen a děti čekaly na rodiče v hracím salónku.

5.2 2. DEN – úterý: Afrika

5.2.1 Cíl a program

Cíle dne:

- Děti budou umět spolupracovat se členy příměstského tábora,
- budou schopny prohlubovat vzájemné vztahy mezi sebou,
- budou umět vyjmenovat základní informace o Africe, o zvycích, lidech, zvířatech,
- budou umět vyhledat potřebné informace v Atlase světa,
- děti budou schopny vžít se do situace domorodkyně, která je navštíví
- budou schopny si zapamatovat africkou píseň *A Ram Sam Sam* a píseň *Cestovní*, zazpívat a doprovodit jednoduchými tanečnými pohyby.

Čas	Aktivita
7:30 – 9:00	Spontánní hry, výroba cestovních pasů-vnitřní část + známky, mapa, šifra Afrika.
9:00 – 11:00	Svačina, kvíz o Africe, dopoledne s africkou domorodkyní Jamilou: rozluštění mapy hledání vody soutěž <i>Získej, co nejvíce vody</i> .

11:00–12:30	Procházka + odchod do restaurace, oběd, odchod do SVČ.
12:30–14:00	Kontrola a vyhodnocení kvízu o Africe, polední klid, pohádka Madagaskar.
14:00–15:30	Nácvik písničky s tancem <i>Cestovní</i> , svačina výroba afrických věnců, africká píseň s pohybem <i>A Ram Sam Sam</i> , pohybové hry venku.
15:30–16:00	Reflexe, hodnocení dne, odchod dětí domů.

5.2.2 Popis činností

1. ŠIFRA – Afrika

Záměr: spolupráce, orientace, rozvoj myšlení, dovedností, komunikace

Délka: 15 minut

Pomůcky: papíry se šifrou (pro každý tým), psací potřeby

Věk: 7 (s dopomocí) a více

Popis: Děti utvoří své týmy, do kterých rozdáme papír se šifrou a psací potřeby.

Na každém řádku je jedno slovo, které má ovšem přeházená písmena. Úkolem dětí je seřadit písmena tak, aby tvořily slovo. Poté musí slova správně seřadit do věty.

Př.: „D M R D E C O O O“, správné slovo: DOMORODCE. (Příloha č. 15)

Bodování šifry: Tým, který vyluští šifru jako první, získává 4 body, druhý 3 body, třetí 2 body, čtvrtý 1 bod.

2. KVÍZ – AFRIKA

Záměr: spolupráce, komunikace, myšlení, rozvoj vědomostí

Prostředí: místnost, hřiště, park, ... kdekoliv

Délka hry: 15 minut

Pomůcky: tužky, papíry-kvízy (podle počtů týmů), popř. desky/podložky pod papír, atlasy, knihy, encyklopedie

Věk účastníků: 7 a více

Popis hry: Každému týmu rozdáme tužku a kvíz, který si podepíší. Kvíz začnou vyplňovat všichni ve stejný čas. Děti mají k dispozici knihy, encyklopedie a atlasy, kde si mohou vyhledat informace.

Týmy odevzdají vyplněné papíry a vedoucí je poté zkontrolují, obodují a společně s dětmi rozeberou všechny otázky, rozeberou nejasnosti a doplní informace a zajímavosti.

Obměna: Na každý kontinent jiné otázky.

Poznámka: Týmy by od sebe měly být dostatečně vzdálené, aby nedošlo k opisování či jinému porušování pravidel. (*Příloha: č. 15*)

3. ROZLUŠTĚNÍ MAPY A HLEDÁNÍ VODY

Motivace: *Domorodkyně Jamila (dramatizace): „Děti, prosím Vás, pomozte mi. U nás ve vesnici trpíme všichni žízní, nemůžeme najít vodu. Vydala jsem se ji hledat a po cestě sem jsem našla takovou mapu, podle které mám vodu najít, ale já vůbec netuším, co na ní je a jak podle ní mám vodu najít. Pomůžete mi, prosím?*

Záměr: spolupráce, orientace, komunikace, empatie

Pomůcky: mapa (*Příloha č.9*)

Délka: 5-10 minut

Věk: 6 a více

Popis: Jamila předá mapu dětem a ty se snaží přijít na to, kde se voda nachází.

Zdroj: vlastní

4. ZÍSKEJ, CO NEJVÍCE VODY

Motivace: Děti jsou motivované z předchozích činností.

Záměr: spolupráce, koordinace, rozvoj hrubé a jemné motoriky

Pomůcky: kbelíky s vodou, kelímky/misky, lžičky, prázdné zavařovací sklenice

Délka: 25 minut a více

Věk: 5 a více

Popis: Cílem hry je donést v určeném čase co nejvíce vody od zdroje (kbelík) do zavařovací sklenice či jiné nádoby. Každý tým má svůj zdroj i cíl. Všechny nádoby jsou od sebe stejně vzdálené. Tým, který má po ukončení hry nejvíce vody, vyhrává.

Přenášení vody si děti vyzkouší ve třech verzích:

1. verze – lžice
2. verze – složené dlaně
3. verze – misky/kelímky na hlavě bez držení rukou

Poznámka: Hra se hraje v týmech.

Reflexe: Na konci aktivity si sedneme všichni do kruhu a popovídáme si o získávání vody, jak s ní u nás lidé plýtvají atd.

Zdroj: vlastní

5. AFRICKÝ VĚNEC

Motivace: *Děti, podívejte se, co jsem cestou z oběda našla venku na větvi. Nevíte, co to je? Cože? Náhrdelník africké domorodkyně Jamily? Mám nápad, když jsme dnes v té Africe, tak si takový věnec uděláme také!*

Záměr: rozvoj jemné motoriky, pečlivost, soustředěnost, spolupráce, tvořivost

Pomůcky: krepové papíry, barevná brčka, nůžky, nit/provázek, jehla

Délka: 30–45 minut

Věk: 5 a více (s dopomocí)

Postup:

1. Vybereme si barvy krepových papírů a brček.
2. Krepový papír nastříháme na malé obdélníky a brčka na cca 4 cm krátké *trubičky* (kousky).
3. Nit (provázek) si ustříhneme (délka individuální) a navlečeme si na ni jehlu. Postupně navlékáme krepové obdélníky a brčka dle své fantazie.
4. Nakonec zavážeme a můžeme si pověsit na krk.

Obměna: Některé děti si vytvořily stejným způsobem i náramky a věnečky na hlavu.

Poznámka: Dbáme na bezpečnost při manipulaci s jehlou a nůžkami.

Zdroj: vlastní

6. A RAM SAM SAM: PÍSEŇ S POHYBEM

Motivace: *Z předchozí činnosti.*

Záměr: rozvoj hrubé motoriky, rytmizace, synchronizace zpěv + pohyb, pozornost, paměť, soustředěnost, zábava

Délka: celková délka písničky-cca 3 minuty, opakování podle zájmu dětí

Pomůcky: počítač/data projektor/DVD přehrávač, ukázka

Věk: 4 a více

Popis: Dětem ukážeme video s písní a pohybem (popř. předvede a zazpívá sám vedoucí). Po druhém opakování se děti připojí. Snažíme se děti postupně pohyby, rytmus a text písně naučit.

Text:

A Ram Sam Sam, (*pleskání na stehna*)

A Ram Sam Sam. (*pleskání na stehna*)

Guli, guli, guli, guli, guli, (*motáme rukama*)

A Ram Sam Sam. (*pleskání na stehna*)

A ravi, a ravi,

(*naznačit rukama spánek-na levou stranu, na pravou stranu*)

Guli, guli, guli, guli, guli, (*motáme rukama*)

A Ram Sam Sam. (*pleskání na stehna*)

Poznámka: Píseň začíná velmi pomalu a s opakováním se začíná zrychlovat.

Noty: Příloha č. 11

5.2.3 Zhodnocení dne

Úterní den jsme zahájili výrobou vnější části cestovních pasů, které jsme začali vyrábět předchozí den. Po výrobě pasů si každé dítě přišlo pro známku Austrálie (pondělní kontinent), což mělo symbolizovat jako památku a také důkaz toho, že děti kontinent procestovaly a splnily všechny úkoly. Znamku jsem každému přilepila na zadní stranu pasu. Posledním úkolem dětí bylo ve svých pasech, kde měly nalepenou malou mapu světa, vybarvit Austrálii.

Pokračovalo se v další aktivitě a tou byla šifra o Africe. Děti se rozdělily do *svých* týmů, obdržely šifru a úkolem bylo rozluštit ji a uhádnout, jaký kontinent dnes navštívíme. Pracovali jsme s mapou, kde jsme si Afriku ukázali a řekli vše, co o ní víme.

Následoval kvíz a po něm návštěva africké domorodkyně Jamily, se kterou děti strávily většinu dopoledního programu. Dopolední program s Jamilou probíhal venku, na hřišti SVČ (*Příloha č. 10*). Zahrnoval následující aktivity – rozluštění mapy, hledání vody pro africkou vesnici, ve které Jamila bydlí a soutěž *Získej, co nejvíce vody*. Opět všechny činnosti

probíhaly v týmech. Před odchodem na oběd se s námi Jamila rozloučila a vrátila zpět do své vesnice s vodou, kterou jí děti pomohly sehnat.

Vyhodnocení kvízu a povídání o Africe proběhlo po návratu z oběda a procházky. Poté následoval polední klid. Dětem se promítala pohádka Madagaskar.

Odpolední program obsahoval čtyři aktivity. První činnost-nácvik tance na písničku Cestovní. Druhá činnost – výroba afrického věnce, který měla africká domorodkyně Jamila na krku. Třetí aktivita – africká píseň *A Ram Sam Sam* s pohybem. A poslední blok zahrnoval pohybové hry venku na hřišti. Po ukončení odpoledního programu zbývalo už jen zhodnotit celý den a všechny aktivity. Děti měly opět za úkol přilepit smajlíka k aktivitě, která se jim z celého dne nejvíce líbila (*Příloha č. 12*). Největší úspěch měl u dětí dopolední program s africkou domorodkyní Jamilou, s kterou luštily mapu, hledaly vodu a soutěžily v týmech. Program získal celkem 9 smajlíků a druhá nejúspěšnější aktivita bylo zpívání africké písně *A ram sam sam*.

5.3 3. DEN – středa: Amerika

5.3.1 Cíl a program

Cíl dne:

- Děti budou umět spolupracovat ve svých týmech i mimo ně,
- budou umět respektovat pravidla nejen her, ale i bezpečnost během výletu,
- budou umět vyjmenovat základní informace o Americe, o jejich zvycích, lidech, zvířatech,
- děti budou umět překonávat překážky, rozvinou hrubou motoriku, fyzickou zdatnost a vytrvalost,
- budou umět vyhledat potřebné informace v Atlase světa,
- budou schopny si vyrobit indiánskou čelenku a rozvíjet tvořivost a jemnou motoriku,
- děti ocení krásu přírody a pochopí, že i v přírodě zažijí zábavu,
- děti budou umět zhodnotit, jak se jim líbil výlet,
- děti budou umět vhodně argumentovat a obhájit svůj názor,
- děti ocení informace a vědomosti, které se dozvěděly a budou je umět později využít.

Čas	Aktivita
7:30 – 9:00	Příprava <i>obědových balíčků</i> na výlet, odjezd do Boskovic.
9:00 – 11:00	Příjezd do Boskovic, svačina, šifra o Americe, výšlap na hrad, výroba indiánských čelenek.
11:00–12:30	Pohybové hry u hradu, obědová pauza, odchod z hradu.
12:30–14:00	Indiánská odměna – zmrzlina/ledová tříšť, příjezd do SVČ, indiánská vodní bitva.
14:00–15:30	Odpočinek – pohádka, nácvik tance na písničku <i>Cestovní</i> , svačina, cestovní pasy-známky.
15:30–16:00	Reflexe, hodnocení dne, spontánní aktivity, odchod dětí domů.

5.3.2 Popis činností

1. ŠIFRA – AMERIKA

Motivace: *Děti, dnes nás čeká další kontinent. A který? To se dozvíme z této šifry.*

Zkusíme ji rozluštit?

Záměr: spolupráce, orientace, rozvoj myšlení

Délka: 10–15 minut

Pomůcky: papíry se šifrou (pro každý tým), psací potřeby

Věk: 7 (s dopomocí) a více

Popis: Šifra obsahuje čísla od 1 do 26. Pod každým číslem je ukryto písmeno. Úkolem dětí je podle přiložené tabulky vyluštit slova a následně z nich sestavit větu.

Př.: 19 20 18 5 4 1 - S T R E D A. (Příloha č. 15)

Výsledek šifry: *STŘEDA VÝLET JE TŘEBA A AMERIKA ČEKÁ NÁS.*

Zdroj: vlastní

2. INDIÁNSKÁ ČELENKA

Motivace: *Děti, teď jsme si cestou pověděli něco o Indiánech. Zkusíme si vyrobit podobnou indiánskou čelenku jako mám na hlavě. Pak už budeme Indiáni všichni!*

Záměr: vědomosti o Indiánech, představa, jak vypadá *indiánský úbor*, rozvoj jemné motoriky, kreativita

Délka: 30–45 minut

Pomůcky: tvrdé papíry A3, tvrdé papíry A4, šablony peříček, pastelky, nůžky, lepidlo, sešíváčka

Věk: 5 a více s dopomocí

Metodický postup:

1. Posadíme se ke stolům a prohlédneme a popíšeme si, jak budeme postupovat při výrobě čelenky.
2. Dětem rozdáme pásy tvrdých papírů, které si děti vybarví dle vlastní fantazie.
3. S vybarvenými čelenkami budou děti chodit k vedoucím, které jim pomohou nastavit čelenku podle jejich hlavy a spojit sešíváčkou.
4. Děti si dodělají peříčka z barevných papírů, vystříhnou a nalepí na čelenku a je hotovo.

Zhodnocení / využití: Po dokončení čelenek se můžeme společně podívat na čelenky ostatních dětí, a poté si s nimi zahrát hru (*aktivita č. 3 a č. 4*). Děti si rovněž mohou zvolit spontánní aktivity.

Poznámka: Dbáme na bezpečnost při manipulaci s nůžkami.

Zdroj: vlastní

3. HOD ČELENKOU NA CÍL

Motivace: *Abys byl správný Indián, musíš ještě splnit jednu takovou zkoušku, pokud uspěješ, budeš v naší tlupě.*

Záměr: přesnost, spolupráce, zábava, soustředěnost

Prostředí: kdekoliv ve větším prostoru (hřiště, park, tělocvična, větší místnost)

Délka: 10 minut

Pomůcky: indiánská čelenka, čtyři tyče

Věk: 5 a více

Popis: Přichystáme čtyři tyčky (každý tým vlastní), na které se budou děti strefovat. Děti utvoří týmy a postupně se snaží strefit čelenku na tyč. Tým obdrží tolik bodů, kolik čelenek se mu podaří na tyč umístit.

Zdroj: vlastní

4. KOLEKTIVNÍ, POHYBOVÉ HRY

Motivace: *Děti jsou dostatečně namotivovány z předchozích činností.*

Záměr: dodržování pravidel, rozvoj koordinace, komunikace, spolupráce, zábava, rychlost, hbitost, postřeh

Prostředí: příroda, zalesněná plocha, hřiště, větší prostor

Délka: individuální, 5–20 minut

Věk: 6 a více

Zdroj: hranostaj.cz, vlastní

A. HLEDÁNÍ PŘEDMĚTU NA PÍSMENO ...

Děti mají za úkol najít předmět (dotknout se ho), který odpovídá požadavkům, které říká vedoucí.

Například:

Najdi předmět, který začíná na písmeno T....

Najdi předmět, který je ze dřeva ....

Najdi předmět, který má modrou barvu ....

Tři děti, které se různých předmětů dotknou, získávají bod. Děti si body samy počítají.

B. UDĚLEJ Z PŘÍRODNIN (zvíře, dům, ...)

Záměr: fantazie, tvořivost

Věk: 4 a více

Délka: neurčeno

Prostředí: les, louka

Pomůcky: přírodniny (větvíčky, kamínky, listí, žaludy, kaštiny, šišky, ...)

Popis: Děti mají za úkol nasbírat různé větvíčky, listy, šišky – různé přírodniny. Vedoucí poté zadá, co z přírodnin má každé dítě (skupina) vytvořit. Například zvíře, dům atd. Dětem dáme čas na tvoření a následně všem každý představí a popíše svoje dílo.

C. ORCHESTR Z PŘÍRODNIN

Záměr: fantazie, rytmizace, synchronizace zpěv + rytmus – hra na nástroje, spolupráce

Věk: 6 a více

Délka: neurčeno

Prostředí: les

Pomůcky: přírodniny (klacky, šišky, kůra, ...)

Popis: Děti utvoří skupiny (alespoň po třech). V každé skupině si zvolí nějakou krátkou píseň, kterou všichni znají (např. Pec nám spadla, Kočka leze dírou, Já do lesa nepojedu). Poté si každý z týmu pomocí nějaké přírodniny vytvoří hudební nástroj (dva klacky, klacík + kůra) dle fantazie. Podmínkou je, aby vydával nějaký zvuk.

Když má každý svůj hudební nástroj, všichni si společně natrénují doprovody k písni se zpěvem. Následně ostatním každá skupina předvede, co nacvičila.

D. KOLIK STROMŮ NAPOČÍTÁŠ?

- hra pro rozvoj vytrvalosti

Úkolem dětí je, aby se za určitou dobu v běhu, dotkly co nejvíce stromů. Na konci vyhodnotíme, kdo se dotknul nejvíce stromů.

E. BOMBA, NÁLET, POVODEŇ

Délka: neomezená

Prostředí: během procházky

Pomůcky: žádné

Popis hry: Vedoucí během cesty (procházky), kdykoliv a nečekaně, vykřikuje následující pokyny:

Bomba – děti si lehnou na zem

Nálet – děti se schovají (vedoucí počítá do 10, zády ke skupině, poté se otočí)

Povodeň – děti vylezou na nějaké vyšší místo (pařez, ...)

Pokud hráč nesplní úkol nebo bude spatřen při náletu, udělá 10 dřepů.

5. INDIÁNSKÁ VODNÍ BITVA

Motivace: *Jelikož je velké teplo, tak se musíme nějak osvěžit, ale nemáme tu žádný bazén, tak si zahrajeme alespoň vodní bitvu. A teď mě, děti, napadá, že když máme vyrobené ty indiánské čelenky, tak to bude indiánská vodní bitva.*

Záměr: zábava, rozvoj hrubé motoriky, koordinace

Pomůcky: kbelíky s vodou, vodní pistole, nádoby, stříkačky

Délka: 10 minut a více

Věk: 4 a více

Popis: Jedná se o obyčejnou vodní bitvu obohacenou indiánskými čelenkami, které si děti vytvořily na výletě.

Děti se rozdělí do týmů, každý má k dispozici kbelík s vodou a ostatní pomůcky (např. vodní pistole, stříkačky). Tým na sebe různě *útočí* a snaží se zasahovat ostatní vodou. Cílem není vyhrát, ale *pobavit a zchladit se* v horkých dnech.

5.3.3 Zhodnocení dne

Třetí den jsme se vydali na výlet do Boskovic. Výlet jsme pojali jako turistický, tudíž zahrnoval výšlap na hrad a procházku přírodou.

Ještě před odjezdem jsme se všichni společně pustili do přípravy *obědových balíčků*, které jsme sestavili z nakoupených surovin. Každý si sám (někteří s dopomocí) připravil a vybral to, co má rád.

Cesta z Letovic do Boskovic trvá přibližně 20 minut autobusem. Děti byly předem poučeny o slušném chování v autobuse. Při příjezdu jsme se s dětmi vydali k zámeckému skleníku, kde se děti občerstvily a následně dostal každý tým šifru, která nám měla prozradit, jaký kontinent dnes navštívíme. Po vylúštění šifry nás čekal výšlap na boskovický hrad, na který trvala cesta čtvrt hodiny. Při cestě na hrad a zpět jsme hráli hru Bomba! Hra děti moc bavila a cílem hry bylo děti zabavit během cesty, jelikož byla pro některé fyzicky náročná. U hradu nás čekalo několik otázek a diskutování o Americe, výroba indiánských čelenek a pohybové hry (*Příloha č.13*). Po odpoledním programu následovalo občerstvení a po něm sestup z hradu do města. Děti byly na náměstí odměněny indiánskou odměnou (zmrzlinou/ledovou tříští).

Po návratu z výletu do SVČ čekal na děti odpočinek. V tento den se promítaly dokumenty o amerických městech a zemích, z již zmiňovaného dětského pořadu o cestování *Cestohrátky*. Dále nás čekal nácvik tance na píseň Cestovní a lepení známek do cestovních pasů (Afrika, Amerika), vybarvování mapy, shrnutí informací o Americe a nakonec reflexe. Hodnocení dne neprobíhalo klasicky (formou lepení smajlíků) jako předchozí dny, ale každé dítě mělo za úkol, na přichystaný velký papír, napsat do prázdné hvězdičky číslo (1-10, číslo 1 nejhorší, číslo 10 nejlepší), kterými výlet obodovaly (*Příloha č. 14*). Každý své hodnocení zdůvodnil. Výlet ohodnotilo jedno dítě 6 body, což bylo nejnižší hodnocení, ale nejčastěji se objevovalo 10 bodů.

5.4 4. DEN – čtvrtek: Asie

5.4.1 Cíl a program

Cíl dne:

- Děti budou schopny vyjmenovat informace o Asii, o jejich kultuře, lidech, zvířatech, jídlu a později své znalosti využít,
- děti budou schopny vcítit se do života seniorů a budou umět ocenit zájem seniorů o komunikaci s dětmi,
- děti budou umět kriticky zhodnotit, jak se jim vystoupení v Centru sociálních služeb podařilo,

- budou umět respektovat pravidla her a hrát fair play,
- budou se umět orientovat v Atlase světa,
- budou schopny spolupracovat nejen mezi sebou, ale i se seniory,
- děti budou umět zhodnotit, jak se jim líbil dopolední program se seniory,
- děti budou umět vhodně argumentovat a obhájit svůj názor,
- děti dokážou ocenit informace a vědomosti, které se dozvěděly a budou je umět později využít.

Čas	Aktivita
7:30–9:00	Spontánní aktivity, pohybová píseň <i>Cestovní</i> , pohybové hry, cestovní pasy – lepení známek, informace o Asii.
9:00–11:00	Svačina, šifra o Asii, návštěva a program v Centru sociálních služeb.
11:00–12:30	Procházka, odchod do restaurace, oběd, odchod do SVČ.
12:30–14:00	Vodní bitva, polední klid – krátké dokumenty z cyklu <i>Cestování</i> (Thajsko, Bombaj, Jižní Vietnam).
14:00 – 15:30	Taneční hrátky: píseň Gangnam Style, svačina, čínská jména – výtvarná činnost.
15:30 – 16:00	Reflexe, hodnocení dne, odchod dětí domů.

5.4.2 Popis činností

1. ŠIFRA – ASIE

Motivace: *Děti, chcete se dozvědět, který kontinent dnes navštívíme? Máme tu šifru, kterou musíme vyluštit, abychom to zjistili.*

Záměr: spolupráce, orientace, rozvoj myšlení

Délka: 10–15 minut

Pomůcky: papíry se šifrou (pro každý tým) - Příloha č. 15, psací potřeby

Věk: 7 a více

Popis: Každý tým dostane papír s šifrou a psací potřeby. Dle pokynů vedoucího se děti snaží šifru rozluštit. Každé písmeno má jiný kód, který děti musí nakombinovat/vyluštit z přiložené tabulky.

Př. Kód prvního písmene je M5 – z tabulky vyčteme, že se jedná o písmeno D. (Příloha č. 15)

Závěr/poznámka: Tým, který vyluští šifru jako první získává 4 body, druhý 3 body, třetí 2 body, čtvrtý 1 bod.

2. PROGRAM V CENTRU SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Záměr: spolupráce, rozvoj jemné motoriky, rozvoj lidských smyslů (čich, sluch, hmat, chuť), soustředěnost, ...

Délka: 10 minut/stanoviště/skupina

Pomůcky:

CHUŤ – párátka/špejle, citrón, čokoláda, jablko, šátek

HMAT – krabice s dírou nebo velký pytlík, předměty různých tvarů/materiálů (tužka, pěnový míček, kolíček na prádlo, zmačkaný papír, plastová lahev, kulička, gumička do vlasů, ...)

SLUCH – CD přehrávač/PC, nahrávky zvuků (štěkot psa, déšť, klakson auta, pláč dítěte, aplaus, ...)

ČICH – kelímky, šátky, výrazné vůně (káva, parfém, skořice, ...)

Věk: 4 a více

Popis úkolů: Utvoří se smíšené skupiny (děti + senioři), v které je přibližně 6 účastníků. Každá skupina *obchází* připravená stanoviště a plní úkoly.

A. STANOVIŠTĚ: CHUŤ

U tohoto úkolu je velmi důležité vědět, zda není někdo na nějakou potravinu alergický! Zavážeme dítěti/seniorovi oči a dáme mu do úst nějakou pochutinu. Úkolem je poznat, o jakou se jedná.

B. STANOVIŠTĚ: HMAT

Zde můžeme i nemusíme zavazovat oči, jelikož předměty jsou schované v pytlíku (krabici). Každý postupně sahá do pytlíku (krabice) s věcmi a vybere si jednu věc, kterou se snaží po hmatu rozpoznat. Poté až řekne svůj typ, může vytáhnout předmět a přesvědčit se tak, zda uhodl či ne.

C. STANOVIŠTĚ: SLUCH

Na stanovišti, které se bude týkat sluchu, mohou hádat všichni společně. Postupně budou spuštěny různé zvuky, které se snaží uhádnout.

D. STANOVIŠTĚ: ČICH

Každému členovi zavážeme šátkem oči a pod nos mu podáváme různé pachem výrazné věci. Každému dáme čichnout k alespoň 2 vůním. Pokud vůni neuhodne, dáme mu další nebo necháme hádat ostatní.

Závěr programu: Děti, po skončení programu, zatančí připravený tanec na píseň Cestovní (*Příloha č. 11*).

3. TANEČNÍ HRÁTKY – GANGNAM STYLE

Motivace: *Jelikož jsme do teď lenošili, je čas se trochu rozhýbat. Znáte písničku Gangnam style? Co kdybychom se na ni naučili taneční sestavu, kterou tančí ve videoklipu?*

Záměr: rozvoj hrubé motoriky, rytmizace, paměť, synchronizace zpěv + pohyb, nápodobení pohybu, soustředěnost, koordinace, zábava, pozornost

Pomůcky: počítač + dataprojektor/DVD/CD přehrávač + ukázka

Délka: 10 minut

Věk: 5 a více

Postup: Dětem pustíme video z pořadu pro děti *Taneční hrátky*, který nalezneme na webových stránkách ČT1. Délka videa je přibližně 10 minut. Během této doby Jan Onder, spolu s jeho taneční partnerkou a ostatními dětmi, provede děti od **zahřívací aktivity** přes postupné opakování tanečních kroků. Na závěr si zatančí celou sestavu i s písni.

Zdroj: Česká televize, Děčko, TV pořad Taneční hrátky s Honzou Onderem.[online]

4. ČÍNSKÁ JMÉNA

Motivace: *Jazyk v Číně je velmi zvláštní a velmi těžký. Víte, jak se v Číně píše? Zkusíme si vytvořit vlastní cedulku se jménem z čínských znaků.*

Záměr: rozvoj jemné motoriky, pečlivost, soustředěnost, přesnost, tvořivost

Pomůcky: tvrdé papíry (velikost A4 nebo A3), špejle/redispero, černá tuš, popř. barevné tužky/fíxy, vytištěné papíry s čínskou abecedou (Příloha č. 18), guma

Délka: 45 minut a více

Věk: 7 a více

Postup: Každé dítě dostane čínskou abecedu (znak s českým písmenem) a ostatní pomůcky. (*Příloha č. 18*)

Nejdříve si zakroužkují písmena ve svém jméně (v čínské abecedě), očíslovají si pořadí, aby se při přepisu/kreslení nespletly.

Tužkou si rozvrhnou a nakreslí své čínské jméno, poté obkreslí tuší (starší děti nebo ti, kteří jsou odvažnější, mohou pracovat s tuší od samého začátku).

Necháme uschnout. Pokud dítě chce, může si cedulku udělat barevně. Nakonec si všichni ukážeme vytvořená jména v čínském písmu + můžeme pomocí Google překladače dětem přehrát výslovnost.

Poznámka: Pokud má dítě jméno moc dlouhé, může si jej zkrátit. V případě dětí, které neumí ještě psát nebo je pro ně tato činnost moc náročná, pomůžeme a vytvoří pouze začáteční písmeno ve větším rozměru.

Zdroj: vlastní

5.4.3 Zhodnocení dne

Čtvrtý den nás čekal opět zajímavý program, především dopoledne, jelikož jsme navštívili Centrum sociálních služeb v Letovicích. Ještě před odchodem do CSS jsme si ráno

stihli zopakovat nacvičený tanec na píseň *Cestovní*, zahrát si pohybové hry a říct si několik informací o Asii, kterou jsme v tento den navštívili.

Cesta chůzí do CSS trvá 15-20 minut, a proto jsme se ještě před odchodem posilnili svačinou. Během cesty nás v parku čekal úkol, a sice rozluštit šifru.

Po příchodu do CSS proběhlo uvítání a následně společně se zaměstnanci domova jsme přichystali pomůcky a úkoly (stanoviště) pro seniory a děti, kteří mezi tím vytvořili skupiny (*Příloha č. 17*).

Celkem byly přichystané čtyři stanoviště na lidské smysly (čich, sluch, hmat, chuť). Úkol na pátý smysl (zrak) jsme nakonec vyřadily.

Každá skupina obcházela stanoviště a plnila jednotlivé úkoly. Po splnění všech úkolů následovalo vystoupení dětí – píseň s tancem, po kterém byly odměněny zmrzlinou (*Příloha č. 16*).

Blížil se čas oběda, tudíž jsme se po rozloučení vydali rovnou z CSS do restaurace *Dermot*. Po obědě následoval odpočinek v SVČ. Dětem jsme promítli krátké dokumenty z cyklu *Cestování*. Tento pořad je volně dostupný na internetových stránkách České televize ČT: Děčko. Dozvěděli a podívali jsme se do různých zemí v Asii, například do Thajska, Bombaje nebo Jižního Vietnamu.

Aby se děti trochu po poledním klidu protáhly, využili jsme dataprojektor a pustili dětem jeden díl z dětského pořadu *Taneční hrátky s Janem Onderem*, taktéž na internetovém portále České televize. Děti se naučily tanec na píseň *Gangnam Style*.

Jelikož bylo velmi horké počasí, následovala pohybová a zábavná aktivita na hřišti (vodní bitva). Poslední hlavní aktivita odpoledního programu nás čekala výtvarná činnost (kresba čínských jmen). Po této činnosti zbýval už jen jediný úkol, nalepit do cestovních pasů známku Asie a vybarvit kontinent.

Na konci programu proběhlo, jako každý den, krátké zhodnocení dne, opět formou lepení *smajlíků* k činnostem (*Příloha č. 19*). Celkem devět bodů získala výuka tance na píseň *Gangnam Style* a hned po ní obsadila druhé místo, s počtem šesti smajlíků, výtvarná činnost, při které děti kreslily své jméno v čínském jazyce.

5.5 5. DEN – pátek: Evropa

5.5.1 Cíl a program

Cíl dne:

- Děti budou umět spolupracovat ve svých týmech i mimo ně,
- budou schopny respektovat pravidla her a hrát fair play,
- budou schopny vyjmenovat základní informace o Evropě, o jejich zvycích, lidech, zvířatech
- budou umět vyhledat potřebné informace v Atlase světa,
- budou schopny rozlišit způsoby života v různých zemích Evropy,
- děti budou umět vyjádřit své pocity a dojmy,
- děti dokážou ocenit informace a vědomosti, které se dozvěděly,
- na konci dne budou schopny zhodnotit celý příměstský tábor, uvést klady a zápory,
- děti budou schopny dokázat přijmout místo, na kterém se umístil jejich tým,
- děti zvládnou jednotlivé dny porovnat a rozhodnout, který z nich byl nejlepší.

Čas	Aktivita
7:30 – 9:00	Spontánní aktivity, cestovní pasy, názvy zemí Evropy, práce s mapou Evropy, základní informace o Evropě.
9:00 – 11:00	Svačina, pohybové a skupinové hry venku: Pružinky, Kevine, kde jsi?, Vlajky, Zasedání, Semafor, Gorgický uzel.

11:00 – 12:30	Odchod do restaurace <i>Dermot</i> , oběd.
12:30 – 14:00	Odchod do SVCČ, práce na interaktivní tabuli s mapou – Kde leží ...? Živé pexeso – hlavní město + stát Evropy, státní hymny, Pozdrav 100x jinak, hodnocení dne, reflexe.
14:00 – 15:30	Hodnocení celého týdne, reflexe, vyhodnocení výsledků týmů, společné fotografování, svačina.
15:30 – 16:00	Spontánní hry, činnosti dětí, odchod dětí domů.

5.5.2 Popis činností

1. NÁZVY ZEMÍ EVROPY

Záměr: rozvoj vědomostí, spolupráce, orientace v textu

Délka: 20 minut a více

Pomůcky: papírky s názvy zemí, které se nachází v Evropě, mapa, atlasy, psací potřeby, PC + data projektor, informace a zajímavosti o městech

Věk: 8 a více (s dopomocí)

Popis: Děti utvoří své týmy, do kterých rozdáme psací potřeby a papír s názvy zemí. Úkolem dětí je, co nejrychleji správně utvořit názvy zemí. Týmy budujeme jako u všech předchozích činností.

Až všichni budou mít splněno, tak si společně ukážeme na data projektoru na mapě, kde se jednotlivé země nachází a doplníme další informace a zajímavosti.

NÁZVY ZEMÍ (na papíru):

EILÁTI

OKSUOKAR

OKSLOP

OKSNEVOLS

OKSUR
EINÁTIRBÁKLEV
OKSLAGUTROP
OKSEČ

OKSLĚNAPŠ
EICNARF
OKCEMĚN

2. POHYBOVÉ A SKUPINOVÉ HRY

A. PRUŽINKY

Záměr: smysl pro humor, soustředění, zábava

Prostředí: kdekoliv, nejlépe v prostředí s větším prostorem

Délka: 5 minut a více (dle počtů hráčů ve skupině)

Pomůcky: žádné

Věk: 7 let a více

Počet hráčů: 5 a více

Popis: Hráči stojí v kruhu a po jednotlivých písmenech odřikávají slovo „PRUŽINKY“ (stejně jako u rozpočítávání). Ten, na kterého vyjde písmeno „Y“, začíná „pružit“ v kolenou a pruží, tak dlouho dokud hra neskončí. Postupně budou pružit všichni hráči, až zůstanou jen 2 účastníci, mezi kterými se rozhodne o vítězi.

B. KEVINE, KDE JSI?

Záměr: zábava, odreagování, postřeh, rychlost

Délka: 5–15 minut (dle počtu hráčů)

Pomůcky: žádné

Věk: 6 let a více

Počet hráčů: 6 a více

Popis: Hráči stojí v kruhu a mají skloněné hlavy. Všichni nahlas říkají: „Kevine, kde jsi?“, poté hlavy zvedají a podívají se na jednoho hráče. Pokud se pohledy dvou hráčů setkají, oba zakřičí leknutím a vypadávají ze hry. Totéž se opakuje až do nalezení vítěze (Kevina).

C. VLAJKY

Záměr: hrubá motorika, koordinace, spolupráce, rychlosti

Prostředí: hřiště, ven

Délka: neurčeno

Pomůcky: lano/provaz, 2 šátky/míče

Věk: 6 a více

Popis: Nejprve rozdělíme prostor na dvě půlky provázkem a v každé půlce vyznačíme provázkem kruh. Do každého kruhu položíme vlajku (šátek, míč).

Děti rozdělíme do dvou družstev.

Potom se zahájí hra, ve které musí být každý hráč minimálně 2 metry od své vlajky. Úkolem týmů je získat šátek druhého družstva. Protihráče chcete zastavit, proto ho chcete chytit a plácnout. Pokud jste ho plácli, musí vám dát šátek a vy ho vrátíte do kruhu. Chycený hráč nesmí jít do kruhu po dobu cca 2 minut. Když se střetnete na hranicích kruhu, dáte si kámen-nůžky-papír.

D. ZASEDÁNÍ

Záměr: spolupráce, důvěra, zábava, obratnost

Prostředí: kdekoliv, nejlépe větší prostor – hřiště, tělocvična

Pomůcky: žádné

Věk: 7 let a více

Počet hráčů: 15 a více

Popis hry: Skupina hráčů vytvoří kruh, každý uchopí souseda před sebou v pase. Všichni udělají podřep a každý si sedne na kolena hráče, který stojí za ním. Cílem hry je nespadnout a *udržet* tvar (kruh).

E. SEMAFOR

Záměr: poznání barev, soutěživost, týmová spolupráce

Prostředí: spíše venkovní prostředí, tělocvična

Délka: podle počtu hráčů v týmu (cca 5-10 minut)

Pomůcky: kartičky s barvami semaforu

Věk: 5 let a více

Rozdělení: skupiny, minimálně o 4 účastnících

Počet hráčů: 8 a více

Popis hry: Vedoucí vytyčí trasu (dle věku dětí, vhodná je kolem 20 m).

Na začátek se postaví hráči a na konec položí vedoucí kartičky s barvami, které jsou na semaforu. Ideální počet kartiček jsou alespoň čtyři kartičky od každé barvy na skupinu. Kartičky dobře promícháme.

První hráči běží ke kartičkám, jednu si vylosují. Mají-li zelenou, běží hned zpět, na oranžovou musí udělat 3 dřepy a na červenou 5 dřepů.

Obměna: Děti mohou ke kartičkám např. doskakat na jedné noze, místo dřepů mohou plnit různé úkoly – záleží na věku hráčů. Na kartičkách nemusí být pouze barvy semaforu, ale i obrázky na různá témata (počasí, zvířata, povolání, ...).

F. GORGICKÝ UZEL

Záměr: obratnost, zábava, myšlení, strategie, spolupráce

Prostředí: kdekoliv, nejlépe větší prostor – hřiště, tělocvična, větší místnost

Délka: různá

Pomůcky: žádné

Věk: 7 let a více

Počet hráčů: nejlépe 12 a více

Popis hry: Všichni účastníci se na sebe co nejvíce přitisknou. Zvednou ruce nad hlavu, zavřou oči a chytí se s někým za ruce, otevřou oči a jejich úkolem je se rozplést, aniž by se odpojily.

3. KDE LEŽÍ...?

Záměr: rozvoj vědomostí, pozornost, paměť

Délka: 15 minut a více

Prostředí: místnost, třída

Pomůcky: dataprojektor, PC, mapa Evropy, obrázky, knihy, interaktivní hra/program na webových stránkách České televize

Věk: 7 let (s dopomocí) a více

Popis: Dětem pustíme na data projektoru nebo interaktivní tabuli program, určený přímo pro procvičování evropských států a hlavních měst, na webových stránkách České televize – Děčko.

Nejdříve si procvičíme, kde se na mapě uvedené evropské státy nacházejí, poté vyzkoušíme určit hlavní města na mapě. Děti se hlásí a na vyzvání jdou označit místo na mapě. Pokud odpoví dítě správně, políčko (stát) se rozsvítí zeleně a pokračuje se dalším státem/hlavním městem. Jestliže odpoví chybně, rozsvítí se červeně. Pokračuje další dítě.

Zdroj: Česká televize, Děčko, Evropské pexeso: Kde leží...?. [online]

4. ŽIVÉ PEXESO

– hlavní město + stát

Záměr: vnímání (zrakové, sluchové – viz. obměna), paměť, získání vědomostí, komunikace, spolupráce

Délka: 10 minut a více

Prostředí: větší místnost, třída, hřiště

Pomůcky: žádné, popř. značky, papíry nebo provaz na rozdělení *hracího pole*

Věk: 7 let a více

Počet hráčů: sudý počet

Popis hry: Dva vybraní hráči jdou za dveře. Zbývající děti se rozdělí do dvojic a domluví se nebo jim vedoucí přidělí hlavní město + stát. Poté se všichni různě rozestaví do hracího pole a dřepnou si. Po návratu dvou soutěžících si střídavě volí dvě děti – pexesové kartičky, které si stoupnou a řeknou, jaké město nebo stát představují. Hra se hraje podle pravidel klasické stolní hry – Pexesa. Když se páry neshodují, může hádat protihráč. Pokud se shodují, hráč získává dvojici dětí a může pokračovat v hádání.

Hra končí uhodnutím všech dvojic pexesa. Vítězí ten hráč, který má více dvojic.

Poznámka: Důležité je, aby děti před touto aktivitou získali nějaké vědomosti o hlavních městech a státech Evropy.

Obměna: Místo hlavních měst a států, může být zvoleno jiné téma, pohyby, zvuky, ...

5. STÁTNÍ HYMNY

Motivace: Poslech české hymny.

„Českou hymnu známe a všichni jsme si ji teď poslechli. Znáte i státní hymnu například Francie, Itálie, Rakouska nebo jiné země u nás v Evropě? Já Vám nějaké pustím a Vy zkuste uhodnout, ke které zemi hymna patří.“

Záměr: rozvoj vědomostí, spolupráce, pozornost, komunikace, paměť

Délka: 15–25 minut

Prostředí: místnost, třída, hudebna

Pomůcky: CD přehrávač/PC, texty hymny, popř. dataprojektor – k promítání videa k hymně nebo promítání textu, několik nahrávek hymny z různých evropských zemí.

Věk: 7 a více

Popis: Nejdříve si všichni poslechneme státní hymnu České republiky. Pokud je zájem můžeme si ji i společně zazpívat. Poté pouští vedoucí různé nahrávky a děti hádají zemi.

Nakonec si všechny hymny zrekapitulujeme a řekneme si k nim nějaké zajímavosti.

Necháme dětem prostor na vyjádření svého názoru nebo svých zážitků.

Poznámka: Děti mohou i soutěžit v týmech. Ten tým, který hymnu uhodne, získává bod, jestliže neuhodne, má možnost hádat další tým.

6. POZDRAV 100x JINAK

Záměr: rozvoj vědomostí, paměť, komunikace

Délka: 15 minut a více

Prostředí: kdekoliv

Pomůcky: kartičky s pozdravem v cizím jazyce, mapa Evropy, nahrávky pozdravů, popř. dataprojektor + PC

Věk: 7 a více

Popis: Předem si připravíme mapu Evropy, nahrávky a kartičky pozdravů v cizím jazyce. Společně děti seznamujeme s různými pozdravy. Děti opakují správnou výslovnost dle nahrávky nebo vedoucího.

Poté si můžeme zahrát hru, kdy budou všichni chodit po místnosti a vždy, když se dvě děti potkají, napočítají do tří a zároveň se pozdraví. Podmínkou je, aby děti řekly odlišný pozdrav. Pokud se stane, že řeknou pozdrav ve stejném jazyce, oba vypadávají ze hry. Do hry se vrátí tak, že udělají 10 dřepů.

Poznámka: Příloha č. 20

5.5.3 Zhodnocení dne

Poslední den jsme se vrátili zpět na kontinent, ve kterém žijeme. Zahájen byl jako obvykle cestovními pasy, ve kterých si děti měly za úkol vybarvit mapu Evropy. Během vybarvování probíhala diskuze a sdělení několik informací o Evropě. Také byla přichystána šifra, ve které měly děti za úkol, rozluštit názvy evropských zemí.

Jelikož nám v tento den předpověď hlásila na páteční odpoledne deštivé počasí, museli jsme využít ještě docela pěkné dopoledne a vydat se na hřiště. Na programu bylo několik kolektivních a pohybových her (*Pružinky, Kevine, kde jsi?, Vlajky, Zasedání, Semafor, Gorgický uzel*).

Nastal čas posledního oběda, po němž děti dostaly zmrzlinový pohár. Jakmile jsme dorazily z restaurace do SVČ, začal venku silný déšť, který trval po celé páteční odpoledne a večer.

Pro děti bylo připraveno promítání pohádky. Odpolední program obsahoval spoustu aktivit (*Kde leží?, Státní hymny, Živé pexeso, Pozdrav 100x jinak*). Všechny činnosti byly zaměřené spíše na rozvoj vědomostí, komunikace a spolupráce v kolektivu.

Po poslední činnosti zbývalo poslední a to nejdůležitější – nalepit poslední známku do cestovního pasu, zhodnotit celý příměstský tábor a vyhlásit výsledky bodů a umístění jednotlivých týmů. Odměnou byl speciální *cestovatelský balíček*, který obsahoval čokoládovou medaili se zeměkoulí, diplom, kompas, Atlas světa pro děti, několik sladkostí a cestovní pas, který si děti, během uplynulých pěti dnů, zdokonalovaly. Při hodnocení programu posledního dne, přidělily děti svého smajlíka buď to do prvního sloupce nebo do druhého sloupce, jelikož bylo v tento den aktivit hodně. První sloupec byl určen pro smajlíky k dopolednímu programu a druhý sloupec pro program odpolední. Nejvíce se dětem líbil program dopolední, kdy jsme hráli

většinou pohybové hry. Ovšem je dobré zmínit to, že měl pouze o jednoho smajlíka více než program odpolední.

Nakonec proběhlo společné fotografování (*Příloha č. 22*), rozloučení a odchod domů.

5.6 Zhodnocení celého příměstského tábora

Téma příměstského tábora bylo zcela v naší režii. Téma, které se týkalo cestování po celém světě, mi přišlo vhodné a zajímavé, jak pro chlapce, tak i dívky, malé i velké. Je to velice široká tematika a existuje velké množství různých her a činností. Některé činnosti jsem využila z mých nynějších zkušeností v rámci několika absolvovaných školních pedagogických praxí, z pozice vedoucího příměstských táborů a také ze svého dětství. Ostatními činnostmi a hrami jsem se inspirovala ze zdrojů, které jsem řádně uvedla v seznamu této práce. Tudíž nebyl problém pětidenní program sestavit, v rámci možností, co nejdůkladněji.

Co se týče samotné realizace jednotlivých aktivit, které jsem společně s mojí kolegyní zvolila, mám vyzkoušené, tudíž je mohu nadále zařazovat do budoucích programů s jistotou, že u dětí budou mít úspěch. Účastníci tábora se dozvěděli alespoň základní informace o pěti kontinentech. Snažila jsem se program sestavit pestře, aby si každé dítě „přišlo na své“. Aby rozvíjel jejich schopnosti, dovednosti a zároveň uspokojil jejich potřeby.

S čím jsem ovšem docela bojovala, byla časová náročnost a celkové rozvržení aktivit. Můj předpokládaný odhad délky hry (činnosti) se občas neshodoval s realitou, a tak se stalo, že na další aktivity, které byly v plánu, už nezbyl čas. Z počátku mě to velmi mrzelo, ale alespoň jsem byla dostatečně připravená a nehrozila situace, že bych neměla s dětmi co dělat a jak program zaplnit.

Z poznatků z teorie jsem volila aktivity spíše v kratším časovém rozsahu, aby děti byly schopné udržet svoji pozornost. Na sestavování programu tábora jsem se podílela s mojí kolegyní, tudíž do programu byly zařazeny i činnosti a hry, které zvolila a navrhla ona, a tak byly pro mě nové. Vždy alespoň jedna z nás zvolenou aktivitu znala a měla s ní zkušenost, nemohlo se tedy stát, že by nastal, z hlediska organizace, nějaký problém. Skvěle jsme se doplňovaly a vše proběhlo bez větších problémů.

Na konci každého dne proběhlo hodnocení denních aktivit pomocí přiřazování smajlíků, a tak se zjistilo, která činnost měla u dětí největší úspěch. Ale i přes to, dle mého názoru, nelze konkrétně vyzdvihnout jednu či dvě aktivity, kterou si děti nejvíce oblíbily. Veškeré zrealizované činnosti jsem uvedla a popsala výše v praktické části mé práce. Každé dítě si našlo, co ho baví a seznámilo se s novými věcmi.

Samozřejmě nejvíce děti bavily pohybové hry a například zde se mi potvrdila fakta z teorie, která uvádí to, že děti v těchto letech tíhnou k pohybovým aktivitám. I u ostatních činností a dovedností projevily děti nadšení a upřímnou radost. Jejich fantazie a tvořivost

například v pracovních, výtvarných činnostech, byla dokonce někdy až neuvěřitelná a nápaditá. Ovšem u těchto tvořivých činností hrála velkou roli individualita. Některým dětem trval výsledek kratší dobu a některé děti si s tvořením/výrobou dávaly více záležet, tudíž jejich tempo bylo značně pomalejší. Těm dětem, které byly hotovy dříve, jsme musely vymyslet další aktivitu, která je zabavila – ať pohybovou, společenskou nebo stolní hru, anebo jim přidělit nějaký úkol (pomoci s úklidem výtvarného ateliéru nebo s přípravou na další činnost). Tím se nám podařilo předejít tomu, že by se děti nudily a zlobily. Myslím si, že je velmi důležité být na takové situace připraven a počítat s nimi.

Podle mého názoru, téma, které jsme zvolily, u dětí uspělo. Každý nebo alespoň většina dětí už cestovala, ať už třeba po Evropě nebo jen v České republice. Chtěly se pochlubit a podělit se svými zážitky z cest, se zkušenostmi, postřehy. Dokázaly také spolupracovat, komunikovat a vzájemně se respektovat ve svých týmech i mimo ně. Myslím si, že každé téma je nějakým způsobem zajímavé a je jen na nás, jakou zábavnou formou program vymyslíme a jak uděláme i na obyčejné téma, neobyčejný a výjimečný obsah aktivit. Na příjemném prožití společných dnů se z velké části podílí i osobnost vedoucího, jeho nadšení a schopnost vytvořit příjemnou a dobrou náladu v kolektivu.

Co mě opravdu hodně potěšilo, a co by mělo zahřát u srdce každého vedoucího tábora (pedagoga, vychovatele, rodiče), který strávil nad přípravou velkou část svého času, je to, že vidí zpětnou vazbu od dětí – jejich nadšení, aktivitu, hravost a zájem.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo naplánovat, zrealizovat a zhodnotit pětidenní program příměstského tábora na téma Cesta kolem světa za 5 dní. Společně s dětmi jsme navštívili pět kontinentů – Austrálii, Afriku, Ameriku, Asii a Evropu. Bakalářskou práci jsem rozdělila do pěti kapitol, z nichž tři kapitoly patřily do teoretické části, které se týkaly přípravy a realizace tábora, především příměstského.

V teoretické části práce jsem uvedla pojmy, které se týkaly tématu, a které jsem se snažila vymezit. První kapitola popisovala volný čas, funkce volného času, osobnost pedagoga a informace o výchově ve volném čase. Ve druhé kapitole jsem uvedla typy a druhy táborů a objasnila, co je to příměstský tábor. Dále pak popis organizace tábora a jeho dramaturgii, která je součástí výchovného působení. Právě podkapitola o dramaturgii mi nejvíce pomohla při přípravě programu. Díky dramaturgii jsem dosáhla toho, aby celá akce proběhla úspěšně a podařila se zrealizovat přesně podle mých představ. Nezapomněla jsem objasnit, co je to hra, popsat její vliv a její působení na rozvoj člověka. Třetí kapitola byla zaměřena na účastníky tábora. Příměstského tábora se zúčastnily děti různých věkových kategorií, a proto bylo velmi obtížné vybrat aktivity tak, aby bavily nejen nejstarší účastníky, ale i ty nejmenší. Uvedla jsem zde základní charakteristiku mladšího, středního a staršího věku. Díky ní jsem věděla, jaké aktivity zvolit, které jsou vhodné pro toto období a na co se zaměřit.

Do praktické části jsou zahrnuty informace o zrealizovaném příměstském táboře. Čtvrtá kapitola, patřící již do praktické části mé bakalářské práce, popsala prostředí střediska volného času, zaměření a organizační informace tábora. Dále obsahovala popis denního režimu, který pomáhal k udržení a nastavení pravidelnosti programu. V klíčové části práce jsem popsala cíle, program a jednotlivé hry a činnosti každého dne, zaměřující se vždy na jiný kontinent.

Činnosti a hry jsem čerpala z různých zdrojů, které uvádím na konci práce, v seznamu zdrojů. Ovšem ve většině případech mě pouze inspirovaly k vytvoření jiné hry (činnosti) a upravila jsem si ji vzhledem k tématu. Několik dalších aktivit jsem čerpala z vlastních zkušeností, ať už získaných prostřednictvím absolvovaných pedagogických praxí, tak i ze svého života (mého dětství). Na sestavení programu se podílela i druhá vedoucí tábora, se kterou jsme se skvěle doplňovaly. Na konci podkapitoly dále bylo uvedeno zhodnocení celého dne a v poslední řadě i celkové shrnutí celého průběhu akce.

Věřím, že se děti během pěti dní dozvěděly spoustu informací o životě, kultuře, lidech a přírodě v jiných zemích po celém světě a že téma bavilo chlapce, tak i děvčata, malé i velké.

Hlavní záměr programu tábora spočíval v tom, aby všechny hry a činnosti, použité v programu, byly spojeny s tématem cestování. Cílem programu bylo i vzbudit u dětí zájem o poznávání jiných kultur, přírody a motivovat je a probudit v nich touhu cestovat a poznávat svět, zažít a vidět vše na vlastní oči. Nikoli jen z televize, telefonů, počítačů. Díky zhodnocení tábora jsem zjistila, že většinu dětí tábor a jeho program bavil, a že si jej užily. Dovolím si tedy říct, že hlavní cíl byl splněn.

Celý tábor je důležité plánovat už několik měsíců dopředu. Leckdo si může myslet, že stačí pouze vymyslet jednotlivé činnosti a hry, opak je však pravdou. Musí se pečlivě promyslet vhodné prostředí, pomůcky, časové hledisko a celková realizace akce. Myslím si, že pokud se příprava nepodcení a vedoucí budou k plánování přistupovat všichni stejně svědomitě a s nadšením, tak může vzniknout skvělá akce se skvělými výsledky.

Seznam použité literatury

ADAMS, Susan a Angela WILKES. *Hrajeme si doma i venku: [více než 250 zajímavých nápadů na hry, ruční práce, malování, vaření i vyrábění masek]*. Praha: Slovart, 2005. ISBN 80-7209-684-2.

BENDL, Stanislav. *Vychovatelství: učebnice teoretických základů oboru*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-4248-9.

BEZCHLEBA, Bohumír. *Hlavní vedoucí dětského tábora*. Brno: Mravenec, 2012. ISBN 978-80-87447-21-5.

ČERVINKA, Jiří. *Hurá na tábor!: táborové náměty, hry a příroda*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1178-5.

ČINČERA, Jan. *Práce s hrou: pro profesionály*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1974-0.

FRANC, Daniel, ZOUNKOVÁ, Daniela, MARTIN, Andy. *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1701-9.

GATO. *Velká kniha her*. Olomouc: Rubico, 2015. ISBN 978-80-7346-153-9.

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav, PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2. vyd. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0030-7.

HANUŠ, Radek, CHYTILOVÁ, Lenka. *Zážitkově pedagogické učení: modely zkušenostního učení, motivace, prostředky zážitkové pedagogiky, projektování*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2816-2.

HARMACH, Jaromír a kol. *Tábory a jiné zotavovací akce: průvodce jejich přípravou*. Praha: IDM MŠMT, 2004. ISBN 80-86033-93-7.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5.
Jak poznat dobrý tábor. [online]. Praha: MŠMT. [cit. 2019-08-20]. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/mladez/jak-poznat-dobry-tabor>

KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika voľného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a praxi*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. ISBN 80-223-1930-9.

LANGMEIER, Josef, KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. 2. vyd. Praha: Grada, 2006. ISBN 978-80-247-1284-9.

PÁVKOVÁ, Jiřina, HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER, Břetislav aj. *Pedagogika volného času: teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času*. 4. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6.

PELÁNEK, Radek. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. 2. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0454-1.

PETILLON, Hanns. *1000 her pro školy, kroužky a volný čas: od Atomů po Život na ostrově*. Brno: Edika, 2013. ISBN 978-80-266-0095-4. il., noty.

POLÁŠEK, Petr a kol. *Hlavní vedoucí dětských táborů. Studijní texty Komise cvičení a pobytu v přírodě, metodické rady ČASPV*. Praha: Česká asociace Sport pro všechny, 2007. ISBN 80-86586-19-7.

PRŮCHA, Jan, MAREŠ, Jiří, WALTEROVÁ, Eliška. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 80-7178-029-4.

Slovník cizích slov. 2. doplněné vydání. Praha: Encyklopedický dům, 1996. ISBN 80-90-1647-8-1.

ŠPIČÁK, Jiljí. *Teorie a metodika výchovy mimo vyučování: pro vychovatele v domovech mládeže*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1990.

ŠPIŘÍKOVÁ, Ivana, KAČER, Jan. *Příměstský tábor*. Brno: Mravenec, 2007. ISBN 978-80-86994-39-0.

VÁGNEROVÁ, Marie, VALENTOVÁ, Ludmila. *Psychický vývoj dítěte a jeho variabilita*. Praha: Univerzita Karlova, 1992. ISBN 80-7066-384-7.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2153-1.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. 2. dopl. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

Internetové zdroje

Česká televize, *Děčko, TV pořad Cestohrátky*. [online]. 2018. [cit. 2018-08-30]

Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/cestohratky>

Česká televize, *Děčko, TV pořad Taneční hrátky s Honzou Onderem*. [online]. 2019. [cit. 2019-11-29] Dostupné z: <https://decko.ceskatelevize.cz/tanecni-hratky-s-honzou-onderem>

Hranostaj: Sbíрка nejen skautských her. [online]. [cit. 2018-08-30]. Dostupné z: <http://www.hranostaj.cz>

Jak poznat dobrý tábor. In MŠMT.cz [online]. [cit. 2019-08-20]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mladez/jak-poznat-dobry-tabor>

Středisko volného času Letokruh Letovice. [online]. 2016. [cit. 2018-08-25] Dostupné z: <http://www.svcletovice.cz>

Cestovní. [online]. [cit.2019-01-18]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=pPAIDyjnVG4>

A Ram Sam Sam. [online]. [cit. 2019-01-18]. Dostupné z: <http://www.youtube.com/watch?v=WEwmqyjUE8E&t=125s>

Zákon

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů.

Seznam příloh

- Příloha č. 1 - Informační leták
- Příloha č. 2 - Pamětní list
- Příloha č. 3 - Cestovní pas s mapou světa
- Příloha č. 4 - Známky
- Příloha č. 5 - Znak a název zeleného týmu
- Příloha č. 6 - Obrázky k pohybové hře – „Najdi obrázek a uhodni kontinent“
- Příloha č. 7 - Hodnocení prvního dne – Austrálie
- Příloha č. 8 - Cesta do restaurace Dermot
- Příloha č. 9 - Mapa – hledání vody
- Příloha č. 10 - Společné foto s domorodkyní Jamilou
- Příloha č. 11 – Píseň Cestovní a A Ram Sam Sam
- Příloha č. 12 - Hodnocení druhého dne – Afrika
- Příloha č. 13 - Výlet do Boskovic
- Příloha č. 14 - Hodnocení třetího dne – Amerika
- Příloha č. 15 – Kvízy a šifry – Austrálie, Afrika, Amerika, Asie
- Příloha č. 16 - Návštěva v Centru sociálních služeb Letovice
- Příloha č. 17 - Návštěva v Centru sociálních služeb Letovice
- Příloha č. 18 - Čínské znaky – písmena
- Příloha č. 19 - Hodnocení čtvrtého dne
- Příloha č. 20 - Mapa pozdravů
- Příloha č. 21 - Tabulka bodů všech týmů
- Příloha č. 22 - Závěrečné foto

Příloha č. 1 - Informační leták

Zdroj: www.svcletovice.cz

Příloha č. 2 - Pamětní list

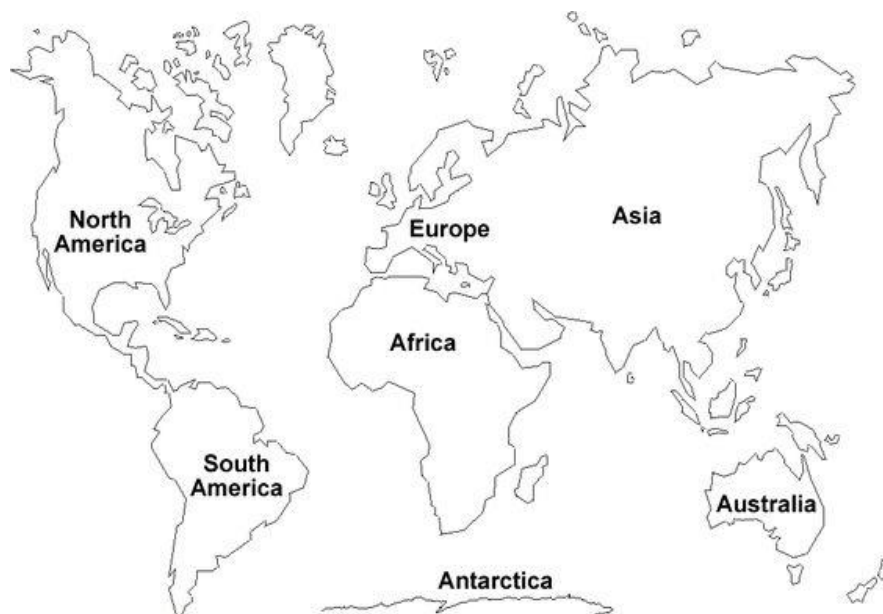

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 3 - Cestovní pas s mapou světa

	CESTOVNÍ PAS <i>Passport</i>
	Jméno, příjmení (<i>name surname</i>): .....
	Datum narození (<i>date of birth</i>): .....
OTISK PRSTŮ: 	Státní příslušnost (<i>nationality</i>): .....
	Platnost (<i>empiry</i>): 6.8. - <u>10.8.2018</u>

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 4 - Znamky

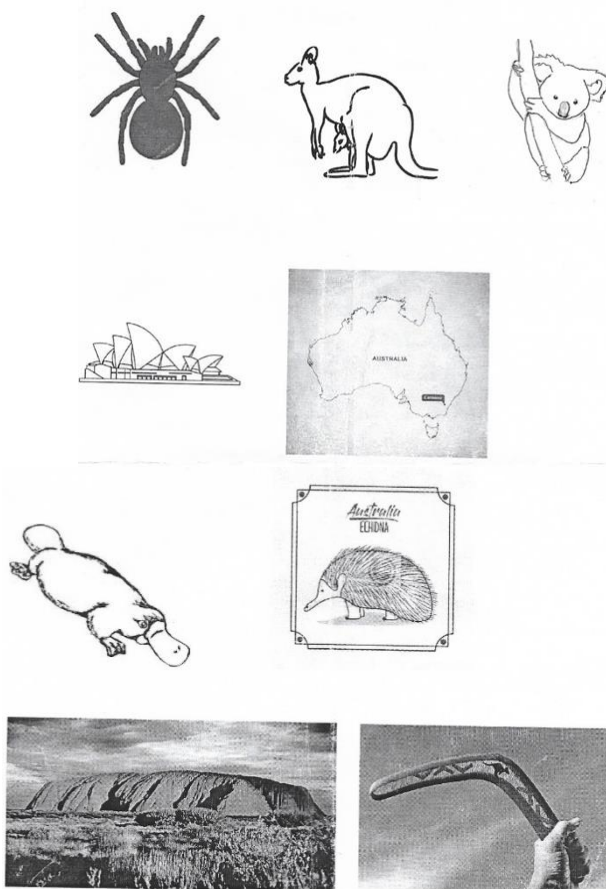

Příloha č. 5 - Znak a název zeleného týmu

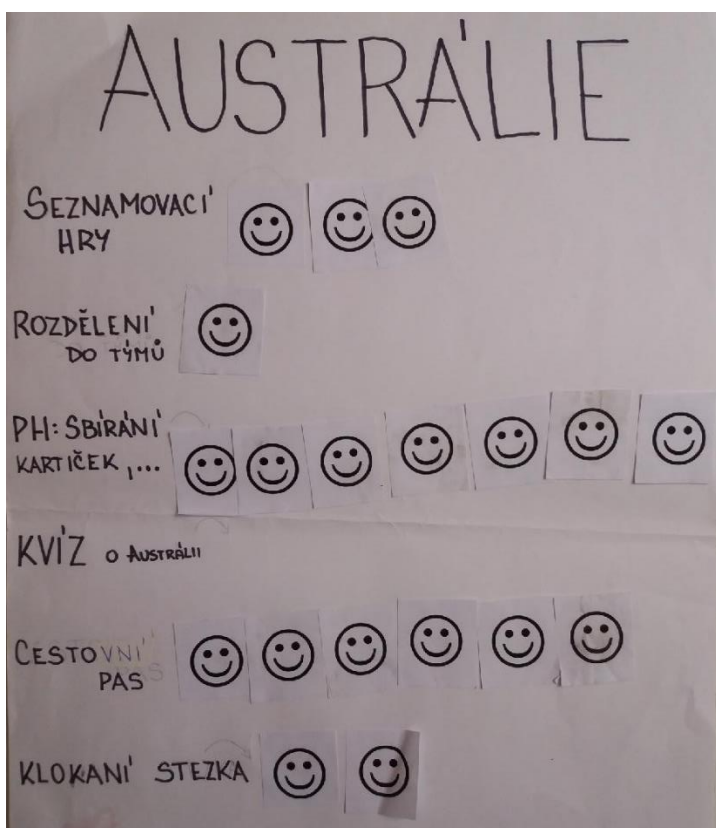
Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 6 Obrázky k pohybové hře - „Najdi obrázek a uhodni kontinent“

Příloha č. 7 - Hodnocení prvního dne – Austrálie

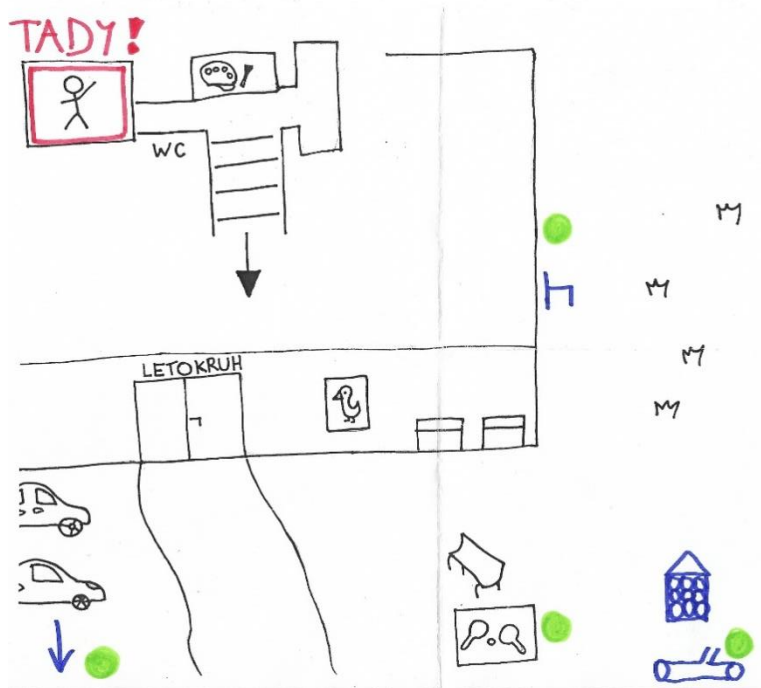
Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 8 - Cesta do restaurace Dermot

Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 9 - Mapa – hledání vody

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 10 - Společné foto s domorodkyní Jamilou

Zdroj:

vlastní fotografie

Příloha č. 11 – Píseň Cestovní a A Ram Sam Sam

Cestovní

1.

Hádej, kam teď letíme, do Ameriky,
nemají tam knedlíky, nemaj knedlíky.

Good morning, boy's and girl's.

Good morning, boy's and girl's.

Good morning, good morning boy's and girl's.

2.

Hádej, kam teď letíme, kam teď letíme,
v dálce Rusko vidíme, už ho vidíme.

Kakalin kakalin kakali kamaja.

Kakalin kakalin kakali kamaja.

3.

Hádej, kam teď letíme, kam teď letíme,
Japonsko už vidíme, už ho vidíme.

Chytni se za uši, dej si se mnou sushi.

Chytni se za uši, dej si se mnou sushi.

4.

Hádej, kam teď letíme, kam teď letíme,

Rakousko už vidíme, už ho vidíme.

Zvesela tancuj, zpívej se mnou, holarija hou.

Zvesela tancuj, zpívej se mnou, holarija hou.

5.

Hádej, kam teď letíme, kam teď letíme,
všichni už se těšíme, domů letíme.

Domů letíme.

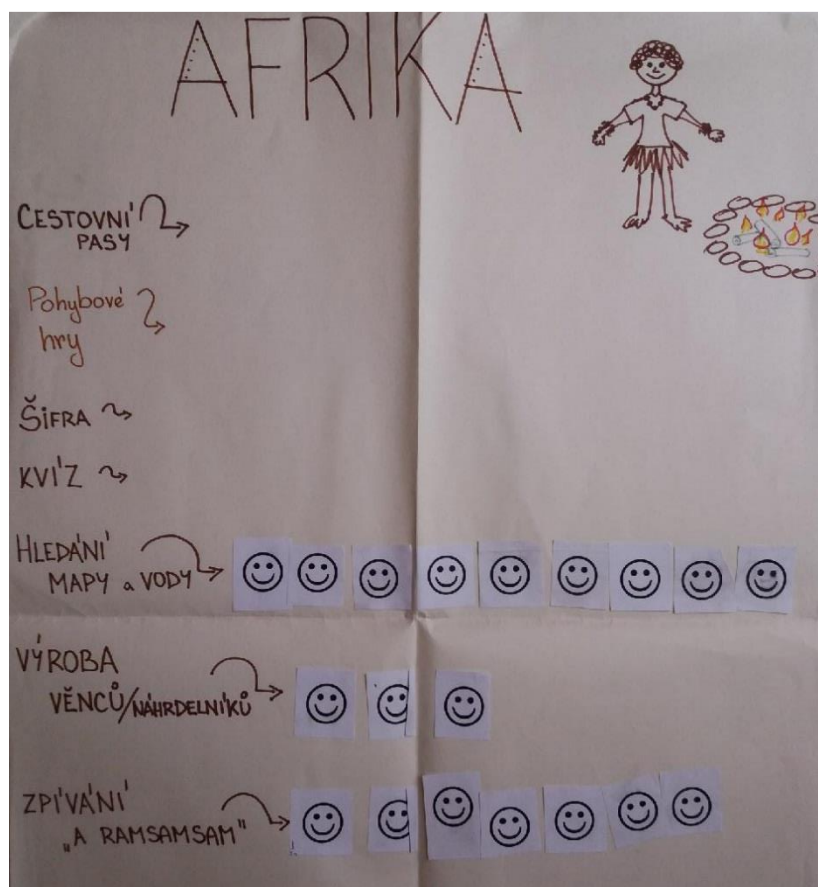
Videoukázka: Youtube, Míša Růžičková, Cestovní. (online)

A Ram Sam Sam

A ram sam sam, a ram sam sam, gu-li, gu-li, gu-li, gu-li, gu-li, ram sam sam. A - ra - fi, a -

7
ra - fi, gu - li, gu - li, gu - li, gu - li, gu - li, ram sam sam.

Příloha č. 12 - Hodnocení druhého dne – Afrika

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 13 – Výlet do Boskovic

Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 14 - Hodnocení třetího dne – Amerika

Zdroj: vlastní výroba

KVÍZ – AUSTRÁLIE:

1. V Austrálii žije více klokanů než lidí.

ANO NE /ano/

2. Hlavní město Austrálie je Canberra.

ANO NE /ano/

3. Lidé zde mluví převážně francouzsky.

ANO NE /ne, anglicky/

4. V Austrálii lze nalézt 10 nejsmrtečnějších hadů na světě.

ANO NE /ano/

5. Jedno z největších měst je Paříž.

ANO NE /ne/

6. V Austrálii roste rostlina, která při pouhém dotyku dokáže zabít koně nebo člověka.

ANO NE /ano/

7. V Austrálii žijí žádní velbloudi.

ANO NE /ne/

8. V Austrálii můžeme najít i Alpy.

ANO NE /ano/

9. Hlavou Austrálie je královna Alžběta II.

ANO NE /ano/

10. Největší města jsou Sydney a Melbourne.

ANO NE /ano/

11. Havajská pizza byla vynalezena v Austrálii.

ANO NE

/ne, v Kanadě, v Austrálii je nejoblíbenější/

12. Kolem Austrálie jsou dva malinké ostrůvky.

ANO NE

/ne, je jich téměř 8 000/

13. Australský kontinent se každý rok pohybuje o 7 cm na sever.

ANO NE /ano/

14. V Austrálii je největší Národní dálnice na světě.

ANO NE /ano/

15. Původní obyvatelé se jmenovali Aboriginci a vynalezli bumerang.

ANO NE /ano/

KVÍZ – AFRIKA:

1. Lidé v Africe ujdou v průměru 6 km za den, aby získali vodu.

ANO NE /ano/

2. Nejsmrtelnější zvíře v Africe je hroch.

ANO NE /ano/

3. V Africe existuje pivo, které se vaří z banánů.

ANO NE /ano/

4. Středozemní moře odděluje Afriku od Evropy.

ANO NE /ano/

5. V Africe žijí divocí tygři.

ANO NE /ne/

6. V Africe existuje více lidí, kteří mluví francouzsky než ve Francii.

ANO NE /ano/

7. V Tanzánii loví šamani Albíny (hodně bílí lidé s blond vlasy a modrýma očima), aby si z nich mohli vyrábět lektvary.

ANO NE /ano/

8. Většina nejrychlejších běžců na světě pochází z jediného kmene v Keni, který se nazývá Kalenjins.

ANO NE /ano/

9. První prezident Zimbabwe byl prezident Banana.	ANO	NE	/ano/
10. Nejdelší řeka v Africe je Zambezi.	ANO	NE	/ne/
11. V Africe nikdy nesněží.	ANO	NE	/ne/
12. Nejvyšší hora je Kilimandžáro (5 895 m).	ANO	NE	/ano/
13. Největší ostrov je Madagaskar.	ANO	NE	/ano/
14. Mezi africké státy patří Nigérie, Libye, Egypt, Norsko a Tanzanie.	ANO	NE	/ne/
15. Na Sahaře naprší jen 5–10 cm za rok.	ANO	NE	/ano/

ŠIFRA AFRIKA:

DMRDECOOO

DO

SE

MZIE

ARKYIF

VPAÍEMVRY

Výsledek šifry: DNES SE VYPRAVÍME DO AFRIKY MEZI DOMORODCE.

ŠIFRA AMERIKA:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
N	O	P	Q	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z

19	20	18	5	4	1	
22	25	12	5	20		
10	5					
20	18	5	2	1		
1						
1	13	5	18	9	11	1
3	5	11	1			
14	1	19				

Výsledek šifry: *STŘEDA VÝLET JE TŘEBA A AMERIKA ČEKÁ NÁS.*

ŠIFRA ASIE:

	1	2	3	4	5
M	A	T	I	L	D
R	U	J	S	E	W
K	B	H	G	M	P
H	V	R	N	F	X
A	K	Z	C	O	Y

M5	H3	R4	R3				
A2	M1	A2	M3	R2	R4	K4	R4
A1	A4	R1	R3	R4	A1		
M1	R3	M3	R4				

Výsledek: DNES ZAŽIJEME KOUSEK ASIE.

	1	2	3	4	5
M	A	T	I	L	D
R	U	J	S	E	X
K	B	H	G	M	P
H	V	R	N	F	W
A	K	Z	C	O	Y

(M5) (H3) (R4) (R3) DNES
 (A2) (M1) (A2) (M3) (R2) (R4) (K4) (R4) ZAŽIJEME
 (A1) (A4) (R1) (R3) (R4) (A1) KOUSEK
 (M1) (R3) (M3) (R4) ASIE
 DNES ZAŽIJEME
 KOUSEK ASIE.

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 16 - Návštěva v Centru sociálních služeb Letovice

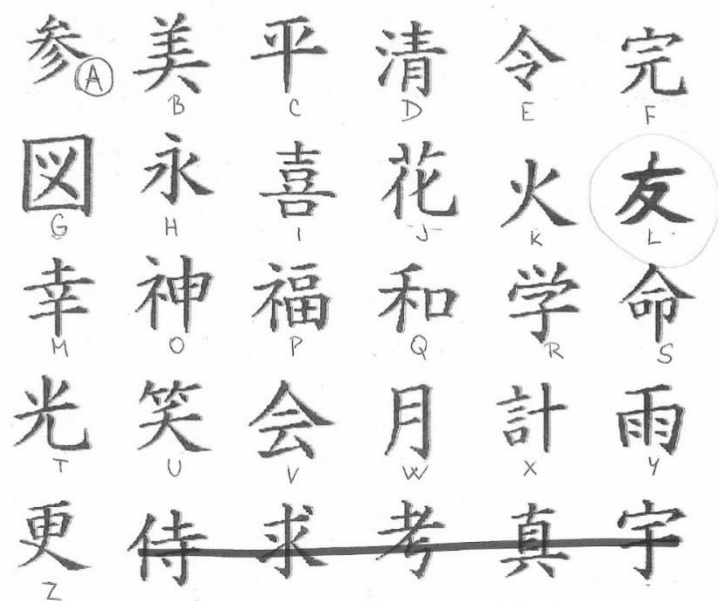
Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 17 - Návštěva v Centru sociálních služeb Letovice

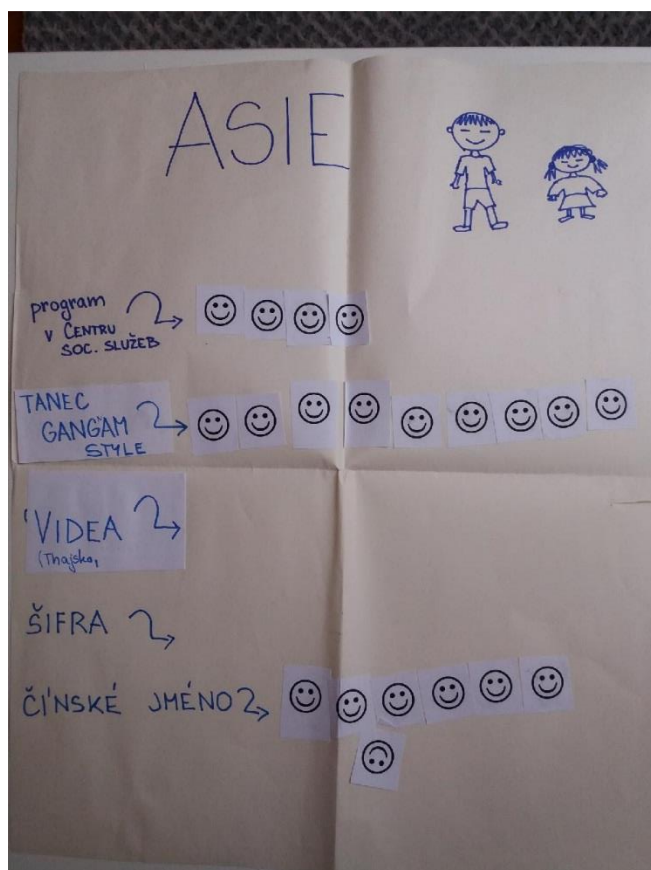

Zdroj: vlastní fotografie

Příloha č. 18 - Čínské znaky – písmena

Příloha č. 19 - Hodnocení čtvrtého dne

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 20 - Mapa pozdravů

Zdroj: <http://cz.jakubmarian.com/wp-content/uploads/2015/11/hello-cz.jpg>

Příloha č. 21 Tabulka bodů všech týmů

DISCIPLÍNA	MEZEMŮŘSKÁ → AUSTRALIE	KVÍZ → AUSTRALIE	AFRIKA AFRIKA	SOUTĚŽ S VODOU	KVÍZ → AFRIKA	Amerika Amerika	Asie Asie	
BORCI Z BARU	4. místo	8 bodů z 45b. 1. místo 2. místo 4. místo 2. místo	2. místo	4. místo	2. místo 8 bodů z 45b.	3.	1. místo	1.
MIMONI	3. místo	8 bodů z 45b. 3. místo 2. místo 4. místo	3. místo	4. místo	3. místo 7 bodů z 45b.	4.	2. místo	3.
JEDNOROŽCI	2. místo	8 bodů z 45b. 4. místo 4. místo 3. místo	1. místo	3. místo	1. místo 10 bodů z 45b.	2.	4. místo	2.
ZELENÍ CESTOVATELÉ NA TRAJEKTU	4. místo	6 bodů z 45b. 2. místo 4. místo 3. místo 4. místo	4. místo	2. místo	2. místo 8 bodů z 40b.	1.	3. místo	4.

Zdroj: vlastní výroba

Příloha č. 22 Závěrečné foto

Zdroj: vlastní fotografie

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Iveta Vybíhalová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2020
Název práce:	Příměstský tábor „Cesta kolem světa za 5 dní“
Název v angličtině:	Cityside camp „Journey around the world in 5 days“
Anotace práce:	<p>Hlavním cílem bakalářské práce je programová příprava příměstského tábora, který je určen pro děti mladšího, středního a staršího školního věku.</p> <p>V teoretické části práce jsou uvedeny pojmy související s tématem, například kapitola o volném čase, příměstských táborech, hře, dramaturgii a o mladším, středním a starším školním věku.</p> <p>V praktické části je zpracován program pětidenního příměstského tábora. Aktivity byly s dětmi realizované v budově a okolí Střediska volného času Letokruh, na výletě v Boskovicích a návštěvě Centra sociálních služeb Letovice.</p>
Klíčová slova:	příměstský tábor, mladší školní věk, střední školní věk, starší školní věk, program, projekt, výchova, cesta kolem světa
Anotace v angličtině:	<p>The main aim of bachelor thesis is a programm preparation for cityside camp. This camp is meant to be for younger, middle and older elementary school age.</p> <p>In a theoretical part are mentioned phrases and words which are important for understanding the thesis work in practice. They are devided to the different chapters, for example: free time, children cityside camp, games, dramaturgy and school age.</p> <p>In a practical part is made the particular programm for 5 days long camp. Activities for children were implemented in Centrum of free time Letokruh, trip to town Boskovice and visit of Centrum of social services Letovice.</p>

Klíčová slova v angličtině:	cityside camp, younger school age, middle school age, older school age, programm, project, education, route around the world
Přílohy vázané v práci:	<p>Příloha č. 1 - Informační leták</p> <p>Příloha č. 2 - Pamětní list</p> <p>Příloha č. 3 - Cestovní pas s mapou světa</p> <p>Příloha č. 4 - Znamky</p> <p>Příloha č. 5 - Znak a název zeleného týmu</p> <p>Příloha č. 6 - Obrázky k pohybové hře – „Najdi obrázek a uhodni kontinent“</p> <p>Příloha č. 7 - Hodnocení prvního dne – Austrálie</p> <p>Příloha č. 8 - Cesta do restaurace Dermot</p> <p>Příloha č. 9 - Mapa – hledání vody</p> <p>Příloha č. 10 - Společné foto s domorodkyní Jamilou</p> <p>Příloha č. 11 – Píseň Cestovní a A Ram Sam Sam</p> <p>Příloha č. 12 - Hodnocení druhého dne – Afrika</p> <p>Příloha č. 13 - Výlet do Boskovic</p> <p>Příloha č. 14 - Hodnocení třetího dne – Amerika</p> <p>Příloha č. 15 – Kvízy a šifry – Austrálie, Afrika, Amerika, Asie</p> <p>Příloha č. 16 - Návštěva v Centru sociálních služeb Letovice</p> <p>Příloha č. 17 - Návštěva v Centru sociálních služeb Letovice</p> <p>Příloha č. 18 - Čínské znaky – písmena</p> <p>Příloha č. 19 - Hodnocení čtvrtého dne</p> <p>Příloha č. 20 - Mapa pozdravů</p> <p>Příloha č. 21 - Tabulka bodů všech týmů</p> <p>Příloha č. 22 - Závěrečné foto</p>
Rozsah práce:	77 stran
Jazyk práce:	Český